

From: Lugt, Arjen van der <lugt.a>
Sent: maandag 18 februari 2019 13:00:33
To: OW-Info
Cc:
Subject: FW: Manifest van de Utrechtse gemeenten
Attachments: Bijdragen gemeenten.pdf; ATT00001.htm; MANIFEST definitief.pdf; ATT00002.htm

Graag inboeken als ingekomen stuk voor de gemeenteraad van Oudewater.

Met vriendelijke groet,

Arjen van der Lugt
Raadsgriffier

E: a.lugt@oudewater.nl
T: 06 – 30 25 64 79

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: Bannink, Pim [mailto:p.bannink@nieuwegein.nl]
Verzonden: maandag 18 februari 2019 12:53
CC: secretariaat@vngutrecht.nl; Liesbeth Geurtsen - van Schoonhoven (l.geurtsen@vngutrecht.nl)
Onderwerp: Manifest van de Utrechtse gemeenten

Aan de burgemeesters, wethouders, gemeentesecretarissen en raadsgriffiers van de Utrechtse gemeenten

L.s.,

Op woensdag 20 maart 2019 zijn de verkiezingen voor Provinciale Staten. Een gebeurtenis van belang, zeker voor de gemeenten. De VNG Utrecht vraagt degenen die het nieuwe provinciebestuur gaan vormen om aandacht voor een aantal onderwerpen. Dit gebeurt in de vorm van het Manifest van de Utrechtse gemeenten dat u bijgaand ter kennisname aantreft.

De Utrechtse gemeenten rekenen er op dat de onderwerpen in dit Manifest en de bijbehorende opmerkingen en oproepen de komende bestuursperiode (2019 – 2023) de aandacht krijgen die deze verdienen en gaan daarover graag met de provincie in gesprek. De provincie zou naar vermogen bij moeten dragen in de hoofdthema's van dit Manifest, te weten: bestuurlijke samenwerking, economie en bedrijvigheid, mobiliteit, woningbouwopgaven, energietransitie en klimaatadaptatie, landelijk gebied en cultureel erfgoed/recreatie.

Het bestuur van de VNG Utrecht heeft tijdens het Najaarscongres op 23 november 2018 actief informatie opgehaald voor dit Manifest. Daarnaast is een oproep gedaan aan alle gemeenteraden en colleges van burgemeester en wethouders hun inbreng te leveren. Vrijwel alle gemeenten hebben hier gehoor aan gegeven. Deze bijdragen en informatie zijn verwerkt en het bestuur heeft het Manifest op vrijdag 1 februari vastgesteld. Ook de gebundelde bijdragen treft u bijgaand aan.

Het bestuur is de gemeenten bijzonder erkentelijk voor hun waardevolle inbreng.

Op dinsdagavond 5 maart 2019 wordt in het Huis voor de provincie een debat gehouden met vertegenwoordigers van de partijen die aan de Statenverkiezingen deelnemen. Het Manifest komt dan zeker aan bod. U wordt hiervoor van harte uitgenodigd. Meer informatie of aanmelden? Zie: <https://vngutrecht.nl/provinciaal-lijsttrekkersdebat/>

Met vriendelijke groet,

Drs. P.W. (Pim) Bannink
ambtelijk secretaris Vereniging van Nederlandse Gemeenten afdeling Utrecht telefoon 030 - 607 13 01
mobiel 06 - 44 32 19 11 Postbus 1, 3430 AA Nieuwegein Stadsplein 1, 3431 LZ Nieuwegein
secretariaat@vngutrecht.nl<mailto:secretariaat@vngutrecht.nl>
www.vngutrecht.nl<http://www.vngutrecht.nl/>

[logo email klein]

Overzicht bijdragen regio's en gemeenten

voor het Manifest van de Utrechtse gemeenten 2019 – 2023

1. **Regio Amersfoort** gemeenten Amersfoort, Baarn, Barneveld, Eemnes, Leusden, Nijkerk, Soest en Woudenberg.
2. **U10** gemeenten Stichtse Vecht, De Bilt, Zeist, Utrechtse Heuvelrug, Wijk bij Duurstede, Bunnik, Houten, Nieuwegein, Vijfheerenlanden, IJsselstein, Woerden en Utrecht.
3. **Gemeente Lopik**
4. **Gemeente De Ronde Venen**
5. **Gemeente Veenendaal**
6. **Gemeente Oudewater**
7. **Gemeente Renswoude**
8. **NUZO** Netwerk Utrecht Zorg Ouderen.

Inbreng Regio Amersfoort voor het Manifest voor de verkiezingen van Provinciale Staten 2019.

Het bestuur van de VNG Utrecht wil een 'Manifest van de Utrechtse gemeenten' aanbieden aan de lijsttrekkers c.q. mogelijke onderhandelaars voor een nieuw college van Gedeputeerde Staten. Het is de bedoeling dat dit Manifest een inhoudelijke plek krijgt in het provinciaal beleid voor de komende bestuursperiode en bijdraagt aan een goede samenwerking tussen provincie en gemeenten. Regio Amersfoort kiest voor een gezamenlijke inbreng in het Manifest.

Maatschappelijke opgaven en partnerschap

Regio Amersfoort is het (provinciegrens overschrijdend) samenwerkingsverband van de gemeenten Amersfoort, Baarn, Barneveld, Eemnes, Leusden, Nijkerk, Soest en Woudenberg. De Regio Amersfoort ziet zich gesteld voor een aantal maatschappelijke opgaven, die de komende periode vragen om oplossingen op regionaal schaalniveau. Vanuit de overtuiging dat maatschappelijke opgaven vragen om oplossingen vanuit de maatschappij, brengt dit ook een andere rolinvulling door de overheid, bedrijven, (maatschappelijke) organisaties en inwoners met zich mee.

- Bij het proces om te komen tot een nieuwe **Strategische Agenda 2019 – 2022** hebben wij gekozen voor het gedachtegoed en methodiek van De Dialoog. Samen met de samenleving in de regio Amersfoort ontwikkelen wij een visie op energietransitie, kwalitatieve woningbouw en arbeidsmarkt. Dit gebeurt via een verregaande vorm van participatie, waarin wij u ook graag willen betrekken.
- In lijn met de trend van opgavegericht werken en (horizontale) netwerksamenwerking zien wij ook voor de Provincie een rol als gelijkwaardige **partner**, die afhankelijk van het onderwerp op het ene moment een meer initiërende rol kan pakken en op andere momenten het initiatief bij andere partners kan laten. Het is essentieel dat samenwerking gepaard gaat met respect voor elkaars rollen. Bij vraagstukken in het ruimtelijk domein dient de provincie zo veel als mogelijk rekening te houden met regionaal, maar ook lokaal geformuleerde visies. Zo is in het coalitieakkoord van Soest bijvoorbeeld vastgelegd dat er niet gebouwd gaat worden in de polder.
- **Samenwerking** tussen overheid-bedrijfsleven-kennisinstellingen ("triple helix") én inwoners is niet alleen van belang op inhoudelijke gronden, maar ook relevant voor het aantrekken van (co-)financiering vanuit "Den Haag" en "Brussel" (zie o.a. voorwaarden voor cofinanciering uit de Regio envelop/Regio Deals). De regio Utrecht (Provincie, Regio's (Amersfoort en U10), Amersfoort, Utrecht en Gooi en Vechtstreek) heeft in de afgelopen periode concrete stappen gezet om de samenwerking op dit vlak te versterken (Economic Board Utrecht, verkenning Regionale Ontwikkelingsmaatschappij, Regio Deal propositie, etc). Wij pleiten ervoor om de versterkte samenwerking verder te continueren en zo te bouwen aan een (economisch) krachtige regio.
- Om regionale opgaven effectief en voortvarend te kunnen oppakken is het noodzakelijk dat de provincie ook een bijdrage levert in de vorm van **(co-)financiering**. Hierbij kan o.a. gedacht worden aan het wegnemen van belemmeringen bij binnenstedelijke gebiedstransformatie om versnelde woningbouwproductie mogelijk te kunnen maken.
- De beperkte schaalgrootte van de provincie, de in elkaar grijpende opgaven (woningbouwproductie/infrastructuur) én de concurrentie om (co-) financieringsgelden vanuit Den Haag/EU met andere regio's (MIRT, etc.) vragen om een sterke én integrale regionale benadering. Het provinciale bestuur heeft de taak om deze **integraliteit** en de betrokkenheid van alle relevante stakeholders te borgen. Voorkomen moet worden dat de impact van de

provincie/regio in verhouding tot andere regio's (zie metropoolregio Amsterdam, metropoolregio Rotterdam-Den Haag) afneemt door een fragmentarische benadering in de Utrechtse regio.

Omgevingsvisie

In de periode 2019 – 2023 vraagt een groot aantal vraagstukken een bestuurlijk antwoord van de Provincie en de gemeenten. Een zeer relevant onderwerp voor deze periode is de inwerkingtreding van de Omgevingswet in 2021. De door de VNG genoemde onderwerpen voor het Manifest krijgen een plek in de bijbehorende Omgevingsvisie. Het doel van de Omgevingswet is om als overheden meer te werken vanuit vertrouwen, initiatieven mogelijk te maken en een andere wijze van planologie bedrijven: "uitnodigingsplanologie". Dit vraagt van zowel provincie als gemeenten om een open houding en het formuleren van zo helder mogelijke doelen in hun Omgevingsvisie. Initiatiefnemers worden uitgenodigd binnen deze kaders te komen met voorstellen voor (her)ontwikkeling. Vragen die daarbij aan de orde komen zijn: "Hoe gaan we in de toekomst om met ontwikkelingen in het sociaal-fysieke domein?" "Is dat decentraal, tenzij?", "Hoe vindt de onderlinge afstemming tussen de nationale, provinciale en gemeentelijke omgevingsvisies (NOVI, POVI en GOVI) plaats?" "Wat zijn de rollen/taken van de betrokken actoren/overheden?" "Hoe worden de verschillende belangen gewogen?" Onder de Omgevingswet is er sprake van één bevoegd gezag. Dit vraagt om samenwerking tussen provincie, gemeenten, waterschappen, omgevingsdiensten e.d. Wij waarderen het dat de provincie de samenwerking tussen partijen faciliteert om hiervoor tot afspraken voor een nieuwe werkwijze te komen.

Aantrekkelijke woon- en werkomgeving

Ons doel is bijdragen te leveren aan de versterking van Regio Amersfoort als unieke plek om te wonen, werken en te leven. Dat betekent de kwaliteit van leven behouden en waar nodig versterken en samen te werken aan een duurzame en stabiele regionale economie.

- De basis voor de ontwikkeling van Regio Amersfoort is onze **Regionale Ruimtelijke Visie** (<https://bureau.regioamersfoort.nl/wp-content/uploads/2018/02/RRV-eindrapport-webversie-20180226.pdf>). In december 2017 hebben de gemeenteraden in de regio Amersfoort (al dan niet geamendeerd) ingestemd met de Regionale Ruimtelijke Visie. In deze visie wordt op een integrale en beargumenteerde wijze aangegeven wat nodig is om de regio Amersfoort aantrekkelijk te houden voor (nieuwe) inwoners, bedrijven en bezoekers. Wij vinden het belangrijk om de groei die op de regio afkomt ook in onze eigen regio te faciliteren. Dat betekent dat er ook mogelijkheden moeten worden geboden in de provinciale omgevingsvisie om eventueel buiten de rode contouren te bouwen. Wat ons betreft heeft de provincie een rol waar het gaat om het wegnemen van de drempels die het (versneld) realiseren van de woningbouwopgave in onze regio belemmeren.
- Aantrekkelijkheid en aantrekkingskracht van de regio zit in de combinatie van een goed woonklimaat, goede en voldoende werkgelegenheid en goede voorzieningen om te recreëren in de nabijheid. Dit kan het buitengebied zijn om te wandelen en fietsen, maar ook uitgaans- en culturele voorzieningen. Het bieden van **ruimte** voor woningbouw en bedrijvigheid is middel hiertoe. Een (steeds kleiner) deel van deze vraag kan worden geaccommodeerd in de bestaande stad, al dan niet door herontwikkeling van leegstaande panden en percelen. Dit geldt te meer als niet alleen wordt gekeken naar de kwantiteit van de ontwikkelingsmogelijkheden, maar ook naar te creëren woon- en werkmilieus. Vanuit een inzicht in behoefte moet bezien worden waar in de regio welke woonmilieus en bedrijvenlocaties kunnen worden gebouwd. Daarbij moet rekening worden gehouden met de groei die we op de regio af zien komen.
- Zowel bij de uitgiftecapaciteit van bedrijventerreinen als bij de nieuwbouwcapaciteit van **kantoren** dreigt een tekort te ontstaan. De Provincie heeft met het Provinciaal Inpassingsplan (PIP) kantoormeters geschraapt, maar vooral op plekken waar deze meters al niet gerealiseerd

zouden worden. Er is echter behoefte om elders in Amersfoort nog een relatief bescheiden nieuwbouw te laten plaats vinden op (her-)ontwikkelingslocaties. Daarvoor vragen wij de ruimte aan de provincie. Ook hier moet maatwerk plaatsvinden.

Dit geldt ook voor de **bedrijventerreinen**. Daar dreigt de regio Amersfoort binnen enige jaren door haar voorraad uitgeefbare grond heen te raken.

Het is daarom van het grootste belang dat op dit moment voldoende plannen voor de ontwikkeling van bedrijventerreinen in voorbereiding zijn of komen om aan de toekomstige vraag te kunnen voldoen. In de huidige planvorming (PRS, PRV, RES), zoals voorzien door de provincie, komt dit onvoldoende tot uiting. In de uitwerking van de RES zou dit meegenomen moeten worden.

- Voor zowel inwoners, werkenden als recreanten is een (blijvende) goede **bereikbaarheid** via alle verkeersmodaliteiten van elementair belang. Deze verbindingen eindigen niet bij de regio-/provinciegrens en daarom vraagt dit een brede visie en (inter)provinciale afstemming. Een snelle verbinding met het Utrecht Science Park waar veel van onze (studerende) inwoners gebruik van maken is van belang. Zo is voor de gemeente Eemnes van belang dat lijn 150 naar de Uithof terug komt. Verder impliceert een goede bereikbaarheid ook verkeerveilige provinciale verbindingswegen, ook waar provinciale wegen gemeenten doorsnijden. Een goede (OV-)verbinding van de regio met regio Utrecht en de rest van de provincie is uitgangspunt bij de RRMA en het Toekomstbeeld OV.
- De in 2019 door provincie en regio gezamenlijk op te stellen **Regionale energiestrategie (RES)** moet inzicht geven in de ruimte die nodig is voor de energietransitie: wind- en zonne-energie, de noodzakelijke CO2-reductie en klimaatadaptatie. De maatregelen die in dat verband worden genomen kennen in veel gevallen een sterk ruimtelijke dimensie die vaak verder reikt dan de grenzen van gemeenten (De energiestrategie vraagt ruimte in het landelijk gebied, maar ook binnenstedelijk) en regio's. Dit vraagt om regionale afstemming. De provincie is in dit kader een belangrijke partner.
- De druk op het **landelijk gebied** neemt toe door schaalvergroting in de landbouw, stoppende agrarische bedrijven, behoefte aan ruimte voor recreatie en energietransitie. Maisakkers veranderen in energieakkers, of paardenweides en de recreatiedruk vanuit de stad neemt toe. De vraag naar ruimte voor nieuwe ontwikkelingen in het buitengebied is naar verwachting groter dan de mogelijkheden hiervoor. Het is zaak de verbinding tussen de stad en het platteland te versterken, door goede recreatieve voorzieningen en verbindingen. Daarnaast is afstemming noodzakelijk met ons (cultureel) erfgoed, zoals onder andere de Grebbelinie, natuurgebieden en de Nationale Parken Utrechtse Heuvelrug en Veluwe. Dit vraagt samenwerking, ook over de provinciegrenzen heen.
- Voor het behoud van een goed en gezond woonmilieu ("gezond stedelijk leven") moet ervoor worden gezorgd dat de aanleg van nieuwe **recreatievoorzieningen/-gebieden** gelijke tred houdt met de bevolkingsgroei. Voor een groeiende stad als Amersfoort is het belangrijk dat de provincie in haar ruimtelijk beleid en recreatiebeleid daarvoor voorwaarden schept. Het gaat daarbij om (doorgaan met) investeren in de ontwikkeling en instandhouding van regionale routestructuren en het mede faciliteren van aanleg en instandhouding van andere bovenlokale voorzieningen voor de openluchtrecreatie.
- In het **cultureel regioprofiel** ("Eeuwig Jong", oktober 2018) staan thema's en uitdagingen geformuleerd die in samenwerking tussen de steden (Amersfoort, Utrecht) en de provincie moeten worden uitgewerkt. Hierbij staat o.a. de buitengewoon hoge dichtheid van

cultuurhistorisch erfgoed, als één van de sterke punten van de regio, centraal. Het is belangrijk dat de Provincie de steden ondersteunt bij het uitwerken van het culturele regioprofiel. Ook voor de instandhouding van lokaal erfgoed met bovenlokale betekenis is de Provincie mede verantwoordelijk.

- De provincie kan een positieve rol spelen bij het versterken van de **regionale economische kracht** o.a. door ruimte en vertrouwen te geven waar het kan en de regierol te reserveren voor situaties en ontwikkelingen die daar om vragen. Dit geldt bijvoorbeeld op het gebied van **detailhandel** waar het van belang is dat er flexibel kan worden ingespeeld op nieuwe trends en ontwikkelingen zonder daarbij de vitaliteit van de bestaande winkelgebieden uit het oog te verliezen. Kortom: maatwerk moet centraal staan. In alle gevallen moet vertrouwen in de capaciteit van individuele steden/gemeenten om, in nauw overleg met de partners in de regio, adaptief in te spelen op economische en maatschappelijke ontwikkelingen/trends de basis vormen voor de wijze waarop de provinciale overheid samenwerkt met lokale overheden.

Inleiding

Hierbij bieden 12 U10 gemeenten u een bijdrage aan voor het manifest Utrechtse gemeenten. Het gaat daarbij om de gemeenten Stichtse Vecht, De Bilt, Zeist, Utrechtse Heuvelrug, Wijk bij Duurstede, Bunnik, Houten, Nieuwegein, Vijfheerenlanden, IJsselstein, Woerden en Utrecht.

Deze bijdrage is gebaseerd op de koers die de U10 gemeenten gezamenlijk varen: Ontmoetingsplaats voor Gezond Stedelijk leven. U vindt de koers hier:

<https://www.utrecht10.nl/nl/news/eindversie-ruimtelijk-econ-koers-u10-8/>

In de voorliggende tekst wordt herhaaldelijk verwezen naar diverse rapporten, die in 2018 zijn opgesteld om de koers verder uit te werken naar een Ruimtelijk economisch programma. U vindt alle rapporten hier:

<https://www.utrecht10.nl/nl/news/analyses-voor-u10-ruimtelijke-economisch-programma-166/>

De bestuurlijke samenwerking van provincie en gemeenten

Samen meer bereiken voor de inwoners en bedrijven van de gezamenlijke U10 gemeenten. Een gezamenlijke aanpak die past bij de aanpak van maatschappelijke opgaven van deze tijd. Dit is wat inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven van hun contact met de overheid verwachten, en waaraan wij als U10 gemeenten concreet invulling willen geven. Samenwerking tussen gemeenten onderling en met andere overheden zoals provincie en Rijk is belangrijk, omdat de maatschappelijke opgaven van deze tijd geen rekening houden met gemeentegrenzen. Vanuit de U10 willen we graag de bestaande samenwerking met de provincie voortzetten.

Er liggen wat ons betreft hiervoor voldoende aanleidingen en kansen. De nog op te stellen Provinciale Omgevingsvisie is de integrale visie voor de ontwikkeling van de hele fysieke leefomgeving in de provincie op de lange termijn. Deze (adaptieve) POVI wordt gebiedsgericht opgezet. In het eind 2018 vastgestelde Koersdocument is aangegeven voor welke thema's de provincie gebiedsgerichte keuzes wil maken. Daarvoor wordt in de periode tot juni 2019 gewerkt aan integrale gebiedsuitwerkingen voor een aantal deelgebieden in de provincie. In diezelfde periode werken we als U10 aan het opstellen van het Ruimtelijk Economisch Programma.

In de U10 regio wordt gewerkt aan een gezamenlijk doel – gezond stedelijk leven. Na de koers staat de regio nu voor de uitdaging om het Ruimtelijk Economisch Programma (REP) te gaan maken. In dit programma komt het er op aan dat we als regio keuzes gaan maken op het gebied van wonen, werken, bereikbaarheid, energie, landschap en gezondheid, dat we deze keuzes maken in hun onderlinge samenhang en dat we deze keuzes uitwerken in gebiedsgerichte programma's en projecten. Het REP kent (minstens) drie resultaten:

1. Een integraal ruimtelijk perspectief voor de Metropoolregio Utrecht (MRU).
2. Gebiedsgerichte programma's en/of projecten en de daarbij behorende uitgangspunten, randvoorwaarden en overeenkomsten.
3. Hoofdpijnen voor een regionale uitvoeringsagenda en set aan afspraken

Wat verwachten U10 gemeenten van de Provincie?

Wij vragen van de provincie een open houding waarbij wij als medeoverheden gezamenlijk het constructieve overleg zoeken boven eenzijdige regelgeving van bovenaf. We zien in de provincie een belangrijke partner bij het vormgeven van het REP en van het programma Uned. Samen met de provincie staan we voor de opgave de groei van de regio op een gezonde, slimme en groene, duurzame wijze te faciliteren. De REP is input voor de POVI en andersom. Wij vinden het van belang om in deze parallelle trajecten gezamenlijk op te trekken en onze samenwerking verder te verdiepen.

Heel concreet zien we dat het provinciale apparaat over specifieke kennis en technieken beschikt om gemeentegrens overstijgende afwegingen te kunnen maken. Vooral op het gebied van geografische informatiesystemen (GIS) is de provincie goed in staat om sector- en gemeentegrens overstijgende kwesties in kaart te brengen. Dit is essentieel voor de afwegingen waar we gezamenlijk voor staan. We hopen dat de provincie hier verder in investeert en de gemeenten ruimhartig zal faciliteren met deze mogelijkheden.

Economie en bedrijvigheid

Utrecht heeft een bijzonder aantrekkelijk woon- en vestigingsmilieu. Het gaat goed: Utrecht groeit en is in trek bij bewoners en bedrijven. Daarnaast is Utrecht het economisch brandpunt van een veel groter stedelijk netwerk. De noordvleugel van de Randstad – vooral het gebied rond Amsterdam en Utrecht – heeft een magnetische aantrekkingskracht op economische activiteiten en hoger opgeleide arbeidskrachten. Aan de oostzijde van Utrecht ligt het Utrecht Science Park (USP), een belangrijke regionale economische motor met eromheen een sterk cluster op het gebied van life sciences, duurzaamheid en gezondheid. Utrecht behoort tot de meest competitieve regio's van Europa. Maar het is niet vanzelfsprekend dat dit zo blijft. De dynamiek in de regionale en mondiale economie is hoogst onvoorspelbaar. Het behoud van welvaart en welzijn vergt voortdurende aandacht en energie. Want ook andere regio's binnen en buiten Nederland profileren en ontwikkelen zich. De regio staat daarom nu voor de opgave de traditioneel sterke sectoren zoals de zakelijke dienstverlening en de financiële sector te verbinden aan de kennisintensieve en creatieve sectoren. Tussen die twee sectoren zullen we moeten zoeken naar maatschappelijk relevante crossovers. We willen niet alleen een economische topregio blijven, we willen ook een topregio zijn in de quality of life: sociale relaties, gezondheid, cultuur, maatschappelijke betrokkenheid en duurzaamheid. Dat is meer dan economie. De koers is gericht op Gezond Stedelijk Leven.

Buiten de steden blijft de land- en tuinbouw belangrijk én ontwikkelen agrarische bedrijven nevenactiviteiten zoals recreatie, zorgtaken, verkoop van producten aan de consument, natuur- en landschapsbeheer, educatie en energieopwekking. Vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen worden gebruikt voor natuurbeheer, recreatie, wonen en kleinschalige bedrijvigheid, passend binnen het landschap en op een manier die bijdraagt en het duurzame beheer van dit landschap.

In Utrecht leggen veel ondernemers zich al toe op het oplossen van maatschappelijke uitdagingen. Welvaartsmaximalisatie gaat daarbij boven winstmaximalisatie. Ondernemers zijn ervan doordrongen dat het klimaat verandert en dat sommige grondstoffen steeds schaarser worden. De hiermee gepaard gaande transities hebben een enorme ruimtelijke impact, maar bieden ook economische kansen. Het gaat daarbij niet alleen om inpassing van duurzame energieopwekking. Ook in de bestaande bebouwde omgeving moet veel gebeuren. Denk aan energiebesparing, klimaatadaptatie en duurzame mobiliteit. Het groeiende tekort aan sommige grondstoffen vraagt om een circulaire economie en technologische innovaties. Vermindering van de CO₂-uitstoot en de behoefte aan leveringszekerheid voor energie vergen lokale energieopwekking uit hernieuwbare bronnen.

Als gemeenten en regio's elkaar economisch gaan beconcurreren, kan dat leiden tot meer van hetzelfde. Het is daarom van belang om de nadruk te verleggen: van concurrentie naar complementariteit. Iedere gemeente en iedere regio moet daarbij uitgaan van de eigen kracht en identiteit. Daarbij hoort ook dat men verschillen accepteert en waardeert, zowel binnen als tussen regio's. Om optimaal te kunnen profiteren van de stedelijke netwerken staat elke gemeente en elke regio daarom nu voor de uitdaging om zijn of haar eigen unieke profiel te vinden. Als elke gemeente daaraan zijn eigen identiteit en kwaliteit kan verbinden, versterken we het profiel van de regio. Daardoor worden we – individueel én gezamenlijk – een nog aantrekkelijker partner, met meer kritische massa.

De gezamenlijk uitgevoerde macro-economische analyse, laat zien dat de huidige werklocaties vollopen en er een substantiële vraag naar werklocaties (kantoren, bedrijven en nieuwe vormen) blijft. De studie constateert dat we als regio niet voldoende sturen op kwaliteit van werklocaties en dat onvoldoende duidelijk is waar volume toegevoegd kan worden. Het onderzoek geeft aan dat regionaal programmeren noodzakelijk is, waarbij zeker ook de vervangingsvraag m.b.t. kantoren meegenomen moet worden in de uitwerking van het Ruimtelijk Economisch Programma. Dit is ook van belang omdat het gemeenten de dringend gewenste sturingsmogelijkheden geeft op kwaliteit van werklocaties in stedelijk gebied. Tenslotte is er een verdere uitdieping van de ontwikkeling van typologie informele werklocaties nodig.

Wat verwachten U10 gemeenten van de Provincie?

Van de provincie verwachten we dat haar economisch beleid de opgave van de regio ondersteunt en waar nodig faciliteert. We verwachten dat het kantorenbeleid, het beleid inzake bedrijventerreinen en het vestigingsbeleid (breed) aansluiten bij het streven naar complementariteit in de regio en dat ondernemers op gepaste wijze ruimte krijgen om te kunnen ondernemen. Provincie en gemeenten kunnen samen de competitieve regio uitbouwen tot de meest samenwerkende regio met de beste economie. Ruimte voor groeiende bedrijvigheid zoeken we allereerst in bestaand stedelijk gebied. In een aantal gemeenten zijn voor de komende decennia nieuwe locaties daarbuiten nodig, waarbij wij zullen zorgen voor een zorgvuldige inpassing in het landschap. Wij vragen de provincie daarvoor de nodige ruimte.

Verder verwachten we een innoverende rol van de provincie bij de door ontwikkeling van de Utrechtse economie naar een circulaire economie en bij de nieuwe verdienmodellen in het landelijke gebied. Deze transitie zullen de overheden samen met partijen vanuit het bedrijfsleven zoals EBU en Cirkelstad, maatschappelijke organisaties zoals de Natuur- en Milieufederatie en kennisinstellingen zoals het Utrecht Sustainability Institute moeten leiden. Er is dringend behoefte aan een partij die ook kan investeren in veelbelovende circulaire innovaties, waar dit voor het bedrijfsleven en de banken zelf nog een brug te ver is.

Mobiliteit

Agglomeratiekracht wordt steeds belangrijker voor regionaal-economische ontwikkeling. Utrecht vertoont die agglomeratiekracht bij uitstek. In stedelijke gebieden is altijd sprake van agglomeratievoordelen: bedrijven profiteren van elkaars nabijheid en er is een beter en specialistischer arbeidsaanbod. Echt grote steden kent Nederland niet. Ons land bestaat uit een netwerk van middelgrote en kleine steden die relatief dichtbij elkaar liggen. Door te investeren in een netwerk van steden en stedelijke regio's met (infrastructurele)verbindingen van hoog niveau is het mogelijk om meer gezamenlijke massa te creëren. In dat typische Nederlandse stedennetwerk springt Utrecht eruit. We onderscheiden ons vooral door de verbindende positie. Utrecht ligt centraal op het knooppunt van de A12, A27 en de kennis-as A2, waarlangs de ruimtelijk-economische groei van Nederland zich steeds meer concentreert. Deze ligging zorgt voor agglomeratiekracht.

Een systeemsprong in de mobiliteit is noodzakelijk. Het toenemende belang van ontmoeten en interactie en de regionalisering van de economie leiden tot een toenemend aantal verplaatsingen. Dat komt nog bovenop de mobiliteitsgroei die het gevolg is van bevolkingsgroei en de toenemende populariteit van de stad. Deze ontwikkelingen maken een systeemsprong in de afwikkeling van de mobiliteit noodzakelijk, vooral op plekken waar de stedelijke massa en/of drukte toeneemt. Door zo'n systeemsprong is het mogelijk om bestaande openbaar vervoer- en fietsnetwerken te intensiveren en op te schalen. De fiets is de meest kostenefficiënte wijze van mobiliteit, die bovendien bijdraagt aan de gezonde leefomgeving. Op plekken met minder massa zal de auto nog steeds een belangrijke rol spelen. Waar dit zo is, stimuleren we zoveel mogelijk elektrisch vervoer of innovatieve vervoerswijzen. De mobiliteitsbehoefte die voortkomt uit nieuwe ontwikkelingen stemmen we op regionaal schaalniveau af.

Knooppuntontwikkeling is een middel om de groei van wonen, werken en verplaatsen in een beperkte ruimte op te vangen. Door wonen en economische activiteiten te concentreren op plekken waar gemakkelijk kan worden overstapt tussen fiets, auto en OV worden ingezet op een integrale ontwikkelstrategie die de kwaliteiten van Utrecht behoudt en versterkt. Daarom gingen de provincie Utrecht, de U10 en Vereniging Deltametropool in de zomer van 2018 met elkaar in gesprek en werd er een onderzoek uitgevoerd om de huidige situatie van 42 potentiële OV-knooppunten in kaart te brengen. Met behulp van het 'vlindermodel' is de huidige ruimtelijke dynamiek gerelateerd aan de positie van een knooppunt in het OV-netwerk.

Uit deze knooppunten analyse blijkt dat in er nu al in diverse gemeenten sprake is van disbalans tussen inhoudelijk ruimtelijk programma en OV voorzieningen. Dat wordt alleen maar sterker als U10 de komende jaren gaat investeren in de benodigde extra woningen. Om invulling te (blijven) geven aan de ambitie van U10 als de regio van Gezond Stedelijk Leven is een extra investering in OV kwaliteit en capaciteit onvermijdelijk.

Wat verwachten U10 gemeenten van de provincie?

De provincie beschikt als OV autoriteit over de middelen en de bevoegdheden. De U10 gemeenten verwachten dat deze middelen worden ingezet in lijn met de integrale ontwikkelstrategie van knooppunt ontwikkeling. Daarbij pleiten we zowel in financiële als bestuurlijke zin voor een sterke bijdrage in de verdere uitbouw en verbetering van het regionale fietsnetwerk. Wij zien de provincie als een belangrijke partner in het realiseren van de ambities op het terrein van fiets(infrastructuur), en de bereikbaarheid en leefbaarheid van de Utrechtse buitengebieden d.m.v. mobiliteitsmaatregelen.”

Daarnaast zullen we als Utrechtse overheden samen moeten optrekken om Den Haag en eventueel Brussel te verleiden om de agglomeratiekracht van Utrecht verder te versterken door investeringen in rails en leefbaarheid langs autosnelwegen. Hierbij wordt bijzondere aandacht gevraagd voor de fileproblematiek op de A27 omdat deze naast de A2 een belangrijke verkeersader is.

Het buiten gebied

Een vitaal buitengebied, waar mensen kunnen wonen, werken, leren en creëren, is van cruciale betekenis voor de hele provincie. Om vitaal te kunnen blijven is een evenwichtige leeftijdsopbouw nodig. Het groen in Utrecht draagt bij aan het hoogwaardige leefmilieu, gelukkige bewoners en een goed vestigingsklimaat. Het groen in Utrecht wordt steeds meer multifunctioneel; de agrarische functie is nog steeds van belang. Daarnaast ontwikkelen agrarische bedrijven nevenactiviteiten zoals recreatie, zorgtaken, verkoop van producten aan de consument, natuur- en landschapsbeheer, educatie en energieopwekking. Bedrijfsgebouwen die hun agrarische functie verliezen worden gebruikt voor natuurbeheer, recreatie, wonen en kleinschalige bedrijvigheid, passend binnen het landschap en op een manier die bijdraagt aan het duurzame beheer van dit landschap.

Een kernwaarde van Utrecht is de nabijheid van natuur en landschap en cultuurhistorische waarden van hoog niveau. Die kernwaarde verdient bescherming en versterking. Natuur en landschap moeten goed bereikbaar zijn voor recreanten. Binnen en buiten de steden en dorpen is volop beleefbare natuur. Meer toeristen zijn welkom in de regio. Bewoners en bezoekers kunnen elkaar ontmoeten, ontspannen en voldoende bewegen.

Daarnaast moet Utrecht zich voorbereiden op de gevolgen van energietransitie, klimaatverandering bodemdaling, en veranderingen in de landbouw. Er moeten nieuwe samenwerkingsvormen met terrein beherende organisaties (natuur en recreatie) worden ontwikkeld, zodat gebieden duurzaam kunnen worden beheerd. Overheden kunnen zich inzetten voor duurzame innovatieve landbouw als beheerder van ons open landschap en als aanbieder van eerlijke producten op de regionale markt. Opwekking van duurzame elektriciteit is alleen een goed verdienmodel voor het buitengebied, als het gepaard kan gaan met een goede inpassing in een ook verder duurzaam beheerd landschap.

Wat verwachten U10 gemeenten van de provincie?

Gemeenten en provincie zullen in gezamenlijkheid één visie voor het buitengebied moeten ontwikkelen, die buiten de rode contouren de basis moet vormen voor zowel de provinciale omgevingsvisie als het Ruimtelijk Economische Programma van U10. Er is dringend een gezamenlijke visie nodig waarin de verschillende opgaven zoals hierboven genoemd samen komen, en ook de huidige gebruikers zoals boeren, bewoners en recreanten worden bediend. Vanzelfsprekend wordt in een dergelijke visie met respect omgegaan met eigenstandige waarden zoals natuur, biodiversiteit en cultuurhistorie. We verwachten van de provincie dat we snel kunnen afspreken hoe we een gezamenlijke integrale verkenning ter hand nemen. Om de leefbaarheid van het buitengebied te behouden, zijn maatwerkafspraken wenselijk tussen gemeenten en provincie met betrekking tot woningbouw en infrastructuur.

Woningbouwopgave

De woningmarkt in Utrecht dreigt verder uit balans te raken. Het woningmarktonderzoek signaleert een disbalans tussen het groeiende aantal huishoudens en de achterblijvende plancapaciteit voor woningbouw in de provincie: er zijn onvoldoende woningbouwplannen voor het groeiend aantal bewoners. Er is becijferd dat er tot 2040 circa 104.000 nieuwe woningen in de regio U16 bij moeten komen. Deze opgave moet worden vervuld in balans met de andere opgaven op het gebied van economie, bereikbaarheid, energie en landschap. De bestaande plannen voorzien in circa 67.000 woningen, maar waarschijnlijk worden niet alle bestaande plannen ook uitgevoerd. Om zeker te zijn van een gezonde woningmarkt in de regio moeten er plannen worden ontwikkeld voor nog eens circa 53.000 woningen. Knooppuntontwikkeling is een belangrijk middel om de groei van wonen, werken en verplaatsen in een beperkte ruimte op te vangen. Door wonen en economische activiteiten te concentreren op plekken waar gemakkelijk kan worden overgestapt tussen fiets, auto en OV zetten we in op een integrale ontwikkelstrategie die de kwaliteiten van Utrecht behoudt en versterkt. Regionale afstemming is daarbij nodig om het groene landschap te sparen én de leefbaarheid binnen en buiten de rode contouren te waarborgen.

De omvangrijke regionale woningbouwopgave realiseren we met voorrang binnen bestaand stedelijk gebied en binnen de dorpen, niet door te bouwen op grote uitleglocaties. Het landschap in de regio is van grote economische en maatschappelijke betekenis. Het wordt daarom gevrijwaard van omvangrijke woningbouwopgaven.

De agglomeratiekracht van de regio wordt versterkt. Dat doen we door bewust in te zetten op knooppuntontwikkeling. Ieder knooppunt heeft een eigen programma ten aanzien van voorzieningen, de woningproductie en een goed netwerk met andere knooppunten. Voor kleine kernen kiezen we voor maatwerk. Daarbij is er ruimte om kleine aantallen woningen – nodig voor de omvang van de bevolking en draagvlak voor voorzieningen – buiten de rode contouren te realiseren.

Wat verwachten U10 gemeenten van de provincie?

De U10 Gemeenten staan klaar om de bestaande plannen van 67.000 woning uit te voeren. In een aantal gevallen is de plan- en besluitvorming nog niet helemaal afgerond. We dringen niet aan op vereenvoudiging of schrappen van regels, zeker niet waar deze regels dienstbaar zijn aan de bescherming van kwaliteiten in onze gezamenlijke groene ruimte. Wel dringen we aan op snelheid in de besluitvorming, zowel over de woningbouw zelf als over de investeringen in de noodzakelijke bereikbaarheid van die woningen. Dat we snel kunnen bouwen, moet ook inzet van provincie en gemeenten samen zijn in de afspraken die we in 2019 met de rijksoverheid gaan maken.

Als die 67.000 woningen er staan, moeten er voor 2040 nog 53.000 volgen. Voor deze woningen – te bouwen tussen 2025 en 2040 - moeten nog locaties worden gevonden. Hierop is gezamenlijk visievorming en snelle uitvoering noodzakelijk, waarbij we speciale aandacht vragen voor het hierboven genoemde maatwerk bij kleine kernen. Provincie en gemeenten moeten hiermee samen aan de slag binnen het MIRT en het REP traject.

Energietransitie en klimaatadaptatie

In april 2019 zal er in Nederland waarschijnlijk een klimaatakkoord worden gesloten, waarbij groepen gemeenten (regio's) de opgave krijgen om een regionale energiestrategie (RES) te maken, samen met de provincie(s) en waterschap(pen) in hun gebied. De energieregio U16 (= de twaalf gemeenten van U10 + Lopik, Montfoort, Oudewater en De ronde venen) hebben inmiddels samen met de waterschappen en de provincie een energieanalyse uitgevoerd.

We streven naar een goed evenwicht tussen behoud en beheer van de landschappelijke kwaliteiten en de ruimtelijke consequenties van de energietransitie. Gemeenten staan voor de enorme taak om de behoefte aan warmte en elektriciteit in evenwicht te brengen met de mogelijkheden om deze warmte en elektriciteit ook duurzaam op te wekken. Dat zal niet gaan zonder pijnlijke en kostbare ingrepen. In de bebouwde omgeving moet maximaal worden ingezet op isolatie en verwarming met duurzame warmte. De verschillen tussen de gemeenten onderling zijn groot. Het potentiële overschot aan duurzame elektriciteit van de één kan het tekort van de ander dekken. Alleen bij maximaal inzetten op isolatie, maximaal gebruik van duurzame warmtebronnen en eendrachtige samenwerking bij het opwekken van duurzame elektriciteit is het in theorie mogelijk om de energievraag van de regio in 2050 ook binnen de regio te vervullen.

Bij het onderzoeken van de mogelijkheden van het winnen van aardwarmte, en het scheppen van ruimtelijke kaders die plaatsing van windturbines en zonneweides op grote schaal mogelijk maken speelt de provincie een onmisbare rol. Innovatieve mogelijkheden, waarbij de duurzame winning van warmte en elektriciteit gepaard kan gaan met geringe ruimtelijke impact (zoals de warmtewinning uit oppervlaktewater, afvalwater en drinkwater) zijn belangrijk.

Gemeenten bereiden zich voor op de gevolgen van klimaatverandering en bodemdaling en passen daar hun ruimtelijke keuzes en investeringen op aan. Groene daken en gevelbegroeiing helpen om hittestress te verminderen. Het groen in en om de kernen levert een belangrijke bijdrage aan de noodzakelijke klimaatadaptatie in het stedelijk gebied. Uiterlijk in 2020 zijn de gemeenten en hun partners het eens over een samenhangende aanpak van deze opgave.

Wat verwacht de regio van de provincie?

De provincie zien we als een belangrijke partner in de energieregio. Natuurlijk zullen we ons tot het uiterste inspannen om gezamenlijk in de regionale behoefte aan elektriciteit en warmte te voorzien. Welke rol de provincie in dit verdelingsvraagstuk heeft is nu nog niet te zeggen, maar hoe dan ook is het raadzaam dat de provincie voluit meedoet in de ontwikkeling van de Regionale Energie Strategie U16. Duidelijk is dat er behoefte is aan nieuwe ruimtelijke kaders, omdat er te weinig mogelijkheden zijn voor plaatsing van windturbines en zonneweides als alle provinciale ruimtelijke regels onverkort van kracht blijven.

Bij de verduurzaming van de bebouwde omgeving zijn waardevolle en effectieve initiatieven gestart, zoals UThuis vanuit de gemeenten en team SNEL vanuit de provincie. De samenwerking staat goed op de rit, we hopen op voortzetting en uitbreiding. Daarbij is gebleken dat isolatie van bestaande gebouwen soms langdurige en kostbare onderzoeken vergt naar ecologische waarden. We gaan graag het gesprek met de provincie aan over praktische en werkbare oplossingen.

Cultureel erfgoed en recreatie

Natuur en landschap moeten goed bereikbaar zijn voor recreanten. Binnen en buiten de steden en dorpen is volop beleefbare natuur. Er zijn goed bereikbare en beleefbare landschappen en parken, waaronder nationale parken. Meer toeristen zijn welkom in onze regio.

We streven naar een aantrekkelijke, gezonde en duurzame leefomgeving. Het landschap speelt daarin een onmisbare rol. Daarom verbeteren we de beleefbaarheid voor recreanten en toeristen van omringende landschappen, met aandacht voor de cultuurhistorische waarde.

We gaan het groen, de landschappen en onze cultuurhistorische waarden meer vermarkten als unique selling point van het vestigingsklimaat, en ten behoeve van recreatie en toerisme.

Wat verwachten U10 gemeenten van de provincie?

Gemeenten en provincie zullen in gezamenlijkheid één visie voor het buitengebied moeten ontwikkelen, die buiten de rode contouren de basis moet vormen voor zowel de provinciale omgevingsvisie als het Ruimtelijk Economische Programma van U10. Er is dringend een gezamenlijke visie nodig waarin de verschillende opgaven zoals hierboven genoemd samen komen, en ook de huidige gebruikers zoals boeren, bewoners en recreanten worden bediend. Vanzelfsprekend wordt in een dergelijke visie met respect omgegaan met eigenstandige waarden zoals natuur, biodiversiteit en cultuurhistorie. We verwachten van de provincie dat men snel het initiatief voor een integrale verkenning neemt.

Manifest van de Utrechtse Gemeenten.

Bijdrage gemeente Lopik.

De raden en colleges van burgemeester en wethouders van de Utrechtse gemeenten hebben van de VNG afdeling Utrecht het verzoek gekregen om aan te geven wat hun gemeente belangrijk vindt om in het Manifest voor de bestuursperiode 2019 – 2023 op te nemen.

Het college van de gemeente Lopik wil in dit kader graag een bijdrage leveren.

De bijdrage betreft niet zozeer inhoudelijke thema's, maar meer de manier waarop de provincie met gemeenten omgaat.

Gemeenten moeten vaak complexe problemen oplossen.

Dit vraagt maatwerk.

Bij het leveren van maatwerk kunnen vastgestelde beleidsnota's, verordeningen en andere regels een belemmering zijn.

Het stringent hieraan vasthouden, bijvoorbeeld uit angst voor precedentwerking, zal in veel gevallen niet leiden tot een oplossing van complexe maatschappelijk vraagstukken.

Het is echter gedrag dat wij helaas veel zien bij de Provincie, zowel op ambtelijk als bestuurlijk niveau. De juridische benadering is vaak leidend. Dit in plaats van een houding van meedenken met de gemeente om complexe maatschappelijke problemen op te lossen, ondanks de bestaande belemmerende regelgeving.

Denk ook aan de Omgevingswet die een andere houding van de overheid verwacht.

Deze cultuurverandering is een moeilijk proces waarmee gemeenten ook te maken hebben. Zij proberen hier op een verantwoorde wijze invulling aan te geven.

Het gaat er om dat de vraag van de burger of de oplossing van het maatschappelijke probleem centraal gesteld wordt en niet de geldende regelgeving. Het gaat er ook om dat er tussen mede-overheden vertrouwen en samenwerkingsbereidheid is vanuit dezelfde doelstelling, te weten het oplossen van maatschappelijke problemen.

8 januari 2019

Burgemeester en wethouders van Lopik.

VNG afdeling Utrecht
t.a.v. de heer Drs. P.W. Bannink
ambtelijk secretaris
Postbus 1
3430 AA NIEUWEGEIN

22 januari 2019
--
0035322/CS-CA
7 december 2018
Martin Heijtel
0297 291818
m.heijtel@derondevenen.nl

Bijdrage aan Manifest van de Utrechtse gemeenten

Geachte heer Bannink,

In reactie op uw verzoek om een bijdrage te leveren aan het door de VNG-afdeling Utrecht op te stellen "Manifest van de Utrechtse gemeenten" delen wij u mede, dat wij graag onze medewerking verlenen aan dit manifest. In verband hiermee treft u, mede namens de gemeenteraad van De Ronde Venen, hierbij onze bijdrage voor dit manifest aan.

In verband met het manifest hebben wij gekoppeld aan de door u genoemde specifieke beleidsterreinen, de voor De Ronde Venen van belang zijnde thema's benoemd. Ook hebben wij enkele voor De Ronde Venen aanvullende thema's opgenomen.

Dit leidt tot het navolgende overzicht.

De bestuurlijke samenwerking van provincie en gemeenten

- Meer ruimte en vrijheid aan gemeenten om zelfstandig, ook via andere verbanden dan binnen de provincie Utrecht, samen te werken en oplossingen te vinden. Meer (provinciaal) grensoverschrijdend denken bij provincie.
- Maatwerk naar gemeenten of regio: kijk wat nodig is voor die gemeente of regio en hoe regio's elkaar kunnen versterken?
- Werk ook met regionale agenda's: belangen en uitwerking kunnen per regio anders zijn.
- Uitgaan van eigen kracht en eigen verantwoordelijkheid van gemeenten en daarmee van de inwoners.

Economie en bedrijvigheid / woningbouwopgaven

- Bestaande bebouwingsrechten voor kantoren en bedrijven respecteren.
- Ruimte voor uitbreiding wonen en voeg ruimtelijke kwaliteit toe. Laat gemeenten meer keuzevrijheid.
- Ruimte bieden aan initiatieven en innovatie.
- Schrap onnodige regels bij provincie.
- Decentralisatie Beschermd wonen wordt een enorme opgave die zorg, wonen, werk en bereikbaarheid met elkaar gaat verbinden. De provincie kan zich hier in opstellen als faciliterend en eventueel dwingend naar de stad Utrecht om de randgemeenten echt in hun kracht te zetten.

Mobiliteit

- Verbeteren doorstroming N201 en N212. Meer samenwerken om te komen tot goede oplossingen. Bijvoorbeeld door verdiepte aanleg of ondertunneling N201 bij Vinkeveen. Ook aandacht voor geluid, lucht en landschap.
- Beter en betrouwbaarder openbaar vervoer. Betere afstemming met aansluitende ov-regio's. Meer oog voor lokale belangen en samenwerking met betrokken gemeenten bij nieuwe concessieverlening.
- Aandacht voor doelgroepenvervoer. Integraliteit bewerkstelligen tussen openbaar vervoer en doelgroepenvervoer.
- Actief beleid om fietsen te stimuleren.
- Actief beleid voor verbeteren verkeersveiligheid.
- A2 terug naar 100 km.

Landelijk gebied

- Het groene en agrarische karakter van het landschap gecombineerd met woonbehoefte c.q. mogelijke uitbreidingsgebieden behouden.
- Veenweiden toekomstbestendig maken door onderzoek te doen naar nieuwe vormen van landgebruik.
- Ondersteuning bij bodemdaling.

Energietransitie en klimaatadaptatie

- Ondersteun het opstellen van de Regionale Energiestrategie (RES) bij de totstandkoming en de uitvoering.
- Biedt voldoende planologische ruimte voor de invulling van initiatieven op het gebied van energietransitie.

- Voer gesprekken met netbeheerders om te komen tot een spoedige verzwaring van het energienetwerk.

Cultureel erfgoed en recreatie

- Inzetten op het behoud van de cultuurhistorische waarde van het landschap en de gebouwen daarin. De forten en de landhuizen langs de Angstel zijn daar belangrijke voorbeelden van.
- Investeren in vaar-, wandel- en fietsroutes.
- Extra inzet en ondersteuning van de recreatieve mogelijkheden voor het gebied De Ronde Venen door het routebureau bijvoorbeeld bij de promotie van recreatiegebieden zoals de Vinkeveense Plassen, de Hollandse Waterlinie, de forten, het Veenweidegebied en de Maricken.

Aanvullende thema's vanuit De Ronde Venen

- Uitbreiding Schiphol: ondersteun de gemeenten die overlast hebben en provincie Utrecht aan tafel bij bestuurlijke overleggen.
- Gezonde leefomgeving: snelle aanpak door provincie van dossier 'diffuus lood'. Provincie moet bestuurlijke verantwoording nemen voordat dit wordt overgedragen naar gemeenten.
- (Weekend en avond) huisartsenpost beter bereikbaar en toegankelijk (incl. apotheek).

Met belangstelling zien wij de eindversie van het aan te bieden manifest tegemoet.

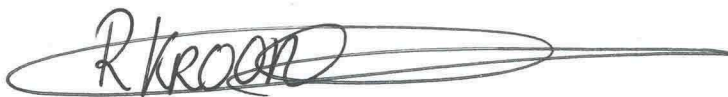
Hebt u naar aanleiding van deze brief nog vragen, dan kunt u contact opnemen met de heer Martin Heijtel, telefoon (0297) 291818.

Met vriendelijke groet,

burgemeester en wethouders van de gemeente De Ronde Venen,

Lilian Schreurs
secretaris

Drs. Rein Kroon
loco-burgemeester

BIJLAGE(N)

--

REGISTRATIENUMMER

Afdeling Strategie
Behandeld door
Telefoonnummer (0318) 538 538
Zaaknummer 1171247
Documentnummer
Uw brief van
Uw kenmerk
Verzenddatum 23 januari 2019

Aan het Bestuur van de VNG Utrecht
Postbus 1
3430 AA NIEUWEGEIN

Datum 15 januari 2019
Onderwerp Bijdrage Veenendaal
Manifest Utrechtse Gemeenten

Geacht Bestuur,

In reactie op uw verzoek om een bijdrage te leveren aan het Manifest van de Utrechtse gemeenten reiken wij u graag onderstaande 'bouwstenen' aan.

Inleiding

Veenendaal is gelegen in het zuidoosten van de provincie Utrecht en met ruim 65.000 inwoners de 3^e gemeente van de provincie Utrecht. De gemeente groeit door naar ca. 70.000 inwoners, maar daarna zijn de resterende woningbouwmogelijkheden op eigen grondgebied uitgeput en is Veenendaal met de stad Utrecht met ca. 3.500 inwoners per km² de dichtstbevolkte gemeente van Utrecht.

Veenendaal kent een uitgebreid voorzieningenniveau met regionale functies en is door twee spoorlijnen en een wegenstelsel met provinciale wegen en de snelweg A12 met twee aansluitingen goed ontsloten. Wel staat met name dit provinciale wegennet (Rondweg-Oost, Rijnbrug) in toenemende mate onder druk en ook het voorzieningenniveau kampt met de problemen van vergelijkbare kernen.

Om te kunnen blijven voorzien in voldoende fysieke ruimte voor wonen en bedrijven is een efficiënte omgang met de beschikbare ruimte nodig. Deze ruimte is binnen de gemeentegrenzen op dit moment zeer beperkt.

De bestuurlijke samenwerking van provincie en gemeenten

- Regio Foodvalley

Het samenwerkingsverband van de acht Foodvalley-gemeenten bestrijkt voor een deel (drie gemeenten) de provincie Utrecht en voor een deel (vijf gemeenten) de provincie Gelderland. Foodvalley wordt als 'voorbeeldregio' genoemd in het regeerakkoord. De provincie Utrecht is aangesloten op de Regio Foodvalley via de zgn. Triple Helix Foodvalley, Regiodeal en het Foodvalley-Utrecht-overleg.

Gedeputeerde Staten is zich de afgelopen jaren nadrukkelijker voor Foodvalley gaan interesseren en er zich intensiever mee gaan bemoeien. Dit heeft onder meer geleid tot het beschikbaar stellen van investeringsbudgetten voor Foodvalley-projecten, onder andere in samenwerkingsprojecten van het ICT Campusprogramma Foodvalley. Veenendaal zet zich er voor in het centrum van de ICT-community verder te laten groeien en vraagt de provincie deze ontwikkeling verder te ondersteunen.

Wij wensen dat het bestuur van de provincie zich ook in de komende coalitieperiode, in goede samenspraak met de Utrechtse Foodvalley-gemeenten, verder gaat beijveren voor een succesvolle ontwikkeling van de Regio Foodvalley. Dit o.a. via het instrument 'Regiodeal', met steun voor de ICT-

Campus Foodvalley in Veenendaal als belangrijke 'drager' van deze deal en ondersteuning van overige, mede voor Utrecht relevante Foodvalley-projecten.

- **Specifieke Foodvalley-aandachtspunten:**

Regiodeal Foodvalley

De Regio Foodvalley heeft een voorstel voor een zogenaamde 'regiodeal' ingediend bij het rijk, dat werd opgesteld door een consortium bestaande uit de provincies Gelderland en Utrecht en de Regio Foodvalley. Eind 2018 werd bekend dat het rijk dit heeft gehonoreerd en een bedrag van € 20 miljoen heeft toegezegd. In het voorjaar van 2019 moet de regiodeal een verdere uitwerking krijgen waarbij hetzelfde consortium ook weer een belangrijke rol krijgt. Voor Utrecht en Veenendaal liggen hier kansen op het vlak van het R&D Innovatiecluster Utrecht Science Park, het zorgnetwerk gericht op voeding met o.a. het UMC en de ICT Campus Foodvalley in Veenendaal, die in de regiodeal genoemd wordt als één van de belangrijke dragers van de regiodeal.

Strategische Agenda Regio Foodvalley

De Regio Foodvalley werkt momenteel aan een nieuwe Strategische Agenda en uitvoeringsprogramma. Daarvoor zijn in de consultatieronde door Veenendaal nog een aantal aanvullende aandachtspunten aangedragen, die o.a. zijn voortgekomen uit recente 'Foodvalley-Utrecht' overleggen (provincie en de gemeenten Renswoude, Rhenen en Veenendaal) over o.a. de regiodeal en projectsubsidie van de voor 2018 en 2019 beschikbaar gestelde Foodvalley-investeringsbudgetten. Het betreft hier de volgende onderwerpen, met voor Veenendaal gelijke kansen zoals bij de regiodeal genoemd:

- Voorbeeldfunctie regio met betrekking tot (her-)gebruik van grondstoffen en materialen (Veenendaal als regionaal trekker circulaire economie);
- Inzet op krachtige economische clusters, waaronder Food, Health, Tech en ICT, waarin en waartussen cross-sectorale innovatie plaatsvindt (verbreding van de werkingssfeer van het ICT Campus programma);
- Verbinding van het Foodvalley kenniscluster met het kenniscluster rond Utrecht, Utrecht Science park en UMC met duidelijke groeikansen in de cross-overs tussen Food, Health en ICT, die in de (nabije) toekomst alleen nog maar aan belang winnen.

Wij wensen dat het provinciebestuur in samenspraak met de Utrechtse Foodvalley-gemeenten:

- zich verder gaat beijveren voor een succesvolle ontwikkeling van de 'regiodeal Foodvalley', zeker gezien de kansen die hier liggen;
- bij de verdere vormgeving en daaropvolgende uitwerking van de nieuwe Strategische Agenda Regio Foodvalley zich gaat beijveren voor succesvolle positionering van bovengenoemde thema's.

Economie en bedrijvigheid

De Binnenstad van Veenendaal ('Winkelstad Veenendaal') heeft een sterke regionale functie. Ondersteuning vanuit de provinciale retailvisie om de transitie van (leegstaande) winkelpanden te realiseren is wenselijk om daarmee de regionale functie te handhaven en te versterken. In concreto hebben wij behoefte aan een provinciaal fonds voor de aanpak van leegstand. Dit is nodig omdat het – in tegenstelling tot de kantorenaanpak – vooral ook een leefbaarheidsvraagstuk is.

Het is van belang dat het mogelijk wordt niet voor bewoning bedoelde terreinen flexibel in te kunnen richten. Concreet voor Veenendaal gaat het daarbij om de terreinen langs de A12: er is behoefte aan een flexibele zone waarin zowel scholing, bedrijvigheid als ontmoetingsruimtes (ook met horecafuncties) een plek kunnen krijgen met een campusachtige uitstraling.

Veenendaal heeft het behouden en uitbreiding van de werkgelegenheid als speerpunt benoemd. Met een groeiende economie, toenemende krapte op de arbeidsmarkt, beperkte ruimtelijke groeimogelijkheden voor wonen en werken is het aantrekkelijk maken en houden van de gemeente Veenendaal als vestigingsplaats voor bedrijven noodzakelijk. De diverse bedrijventerreinen en de daar gevestigde ondernemers vormen de banenmotor van Veenendaal. De profilering van deze bedrijventerreinen en het uitbreiden, flexibel en aantrekkelijk maken en houden daarvan zijn belangrijk. Daarbij zijn voldoende planologische mogelijkheden noodzakelijk.

Er bestaat daarnaast ook nadrukkelijk de behoefte aan nieuw te ontwikkelen bedrijventerreinen ten behoeve van de expansie van bestaande bedrijven en de verplaatsing daarvan alsmede de vestiging van nieuwe ondernemingen, dit mede in relatie tot de transformatie van huidige bedrijvenlocaties tot woningbouwlocaties.

Wij opteren voor een fonds voor het uitplaatsen van industriële bedrijven uit woongebieden.

In Veenendaal kennen wij drie bedrijven die van oudsher in of vlak naast het centrum zijn gevestigd. Een dergelijk fonds genereert ook kansen en voordelen met het oog op maatschappelijke belangen van binnenstedelijke vernieuwing, het vergroten van de leefbaarheid van het centrum van stad of dorp en de vergroening van dat centrum. Wij zijn graag bereid met de provincie de haalbaarheid van onze wensen en ideeën te bespreken.

Naast het idee van fondsvorming ten behoeve van het uitplaatsen van industriële bedrijven in of nabij centraal gelegen woongebieden, doen wij u ook de suggestie te komen tot een fonds voor het herbestemmen van voormalige winkelpanden. Dit zien wij vooral in samenhang met binnenstedelijke vernieuwing, het vergroten van de leefbaarheid van stads- of dorpskernen en de vergroening daarvan.

Een constructieve focus en bijdrage van de provincie Utrecht op economisch gebied richting Oost-Utrecht en specifiek Veenendaal biedt volop kansen. Wij zien duidelijke verbanden met thema's als mobiliteit, goede bereikbaarheid, de wens tot uitbreiding of revitalisering van bedrijventerreinen, het tegengaan van kantorenleegstand, duurzaam ondernemen, de circulaire economie en de krapte op de arbeidsmarkt.

Wij hebben de wens samen op te trekken bij dergelijke grote opgaven. De noodzaak daartoe lijkt ons evident. Het gaat dan niet alleen om samenwerking en afstemming van beleid tussen provincie en Utrechtse gemeenten, maar ook in regionaal verband vanuit Foodvalley en de provincie Gelderland. Denkt u hierbij aan het behoud van bedrijven in en voor de regio.

Mobiliteit

Mobiliteit stopt niet bij de gemeentegrenzen en daarom willen wij de bestaande samenwerking binnen (en buiten) de provincie in stand houden en waar mogelijk versterken. Wij vragen de provincie om een regionale aanpak van het mobiliteitsvraagstuk samen met de regio en Gelderland. Hierbij denken wij aan het vaststellen van een gezamenlijke agenda en het instellen van een financieringsfonds.

Veenendaal is een belangrijke oostelijke toegangspoort tot de Randstad. Een goede bereikbaarheid is voor de economische ontwikkeling van de regio rondom Veenendaal en het zuidoosten van Utrecht van essentieel belang. Graag willen wij de inzet om de doorstroming op de N233 (onder andere op de Rijnbrug, maar ook op de Rondweg-oost Veenendaal) te verbeteren doorzetten en zo mogelijk intensiveren.

Wij vragen de provincie zich, samen met ons en de regio, in te zetten voor het behoud van de Intercity-status van het station Veenendaal – De Klomp en het versterken van dat station als hub (uitwisseling van vervoersmodaliteiten).

Naast het aantrekkelijker maken van het trein- en busvervoer in het algemeen, hebben wij ook de specifieke wens dat er een busverbinding komt tussen de OV-knooppunten, Veenendaal-Oost en de diverse bedrijventerreinen.

In het kader van de bereikbaarheid van Utrecht opteren wij ook voor een verdere samenwerking op het gebied van slimme mobiliteit en het provinciale (snel)fietsnetwerk. Wij willen graag gezamenlijk expertise ontwikkelen en vragen u om een financiële bijdrage voor de realisatie van dit netwerk.

Overleg (over de zuidelijke ontsluiting van de Regio Foodvalley) van de provincies Utrecht en Gelderland en de betrokken gemeenten Rhenen en Veenendaal, alsmede de Regio Foodvalley heeft inmiddels geleid tot een besluit om te participeren in de verbetering van de verkeersafwikkeling via de Rijnbrug, o.a. door verbreding naar 2 x 2 rijstroken c.a. Wij vragen u om te bevorderen dat de uitvoering hiervan snel ter hand genomen wordt.

De aantrekkende economie en de verwachte groei van het aantal woningen en inwoners – zoals omschreven in het Programma U Ned – zet extra druk op de capaciteit van het wegennet en het OV-netwerk.

Woningbouwopgaven

Voor de komende decennia komt er een grote woningbouwtaakstelling op de provincie af. Volgens de U Ned-studie van mei 2018 bedraagt die 140.000 nieuwe woningen tot 2040 en tot het jaar 2050 wordt zelfs een aantal van 175.000 genoemd. Hierbij zal ook een beroep op (de omgeving van) Veenendaal gedaan worden; de U Ned-studie geeft ter indicatie hiervoor een aantal van ca. 25.000 woningen.

Veenendaal groeit in de komende jaren nog door naar zo'n 70.000 inwoners, daarna zijn de resterende woningbouw mogelijkheden op eigen grondgebied uitgeput, terwijl er dan vanuit de relatief jonge bevolking nog wel behoefte bestaat aan extra woningen.

Veenendaal heeft binnen de provincie Utrecht een poortfunctie richting de Randstad, maar loopt echter wel tegen haar fysieke grenzen aan en vraagt de provincie nieuwe ruimte voor ontwikkelingsmogelijkheden.

Wij willen binnen afzienbare tijd met provincie, betrokken gemeenten en overige partijen zoals de Regio Foodvalley komen tot een dialoog over de toekomstige woningbouwontwikkeling in de 'regio Veenendaal' met aandacht voor daaraan verbonden opgaven zoals mobiliteit, klimaatadaptatie e.d.

Energietransitie en klimaatadaptatie

Veenendaal heeft forse ambities op het gebied van de gemeentelijke energietransitie. De landelijke en provinciale subsidiemogelijkheden zijn voor bewoners en bedrijven een belangrijke factor voor investeringen in energiemaatregelen. Voor de lagere inkomens met koopwoningen in Veenendaal zijn aanvullende maatregelen vanuit de provincie wenselijk.

Voor de langere termijn is het belangrijk om de samenwerking met de omliggende gemeenten en de provincie te intensiveren. Veenendaal is betrokken bij de Regionale Energiestrategie (RES) van regio Foodvalley. Provinciale betrokkenheid en expertise is daarnaast wenselijk bij de warmtetransitie ('van het gas af'), waar onder andere de drinkwaterbeschermingszone wel een complicerende factor is. Wij zien de provincie graag krachtadig optreden bij de afweging tussen de situering van de grondwaterbeschermingszone en de noodzaak van boringen in Veenendaal ten behoeve van de energieopwekking.

In verband met het (toekomstige) (grond)waterbeleid van de provincie vragen wij ook aandacht voor het feit dat Veenendaal hinder ondervindt van de strenge regels in de boringsvrije zone, omdat de bodemenergie in dat gebied daardoor sterk wordt belemmerd.

Daarnaast is samenwerking en betrokkenheid wenselijk omdat de gemeente de noodzakelijke oppervlakte-intensieve energieopwekking niet (volledig) binnen de gemeentegrenzen zal kunnen oplossen. De provincie zou ten aanzien van de samenwerking tussen gemeenten een stimulerende en faciliterende rol kunnen vervullen.

Bij ons streven de hoogspanningslijn ondergronds te brengen is onze vraag welke provinciale steun, financieel en anderszins, in dit kader kan worden geboden.

Wij streven naar een goede samenwerking tussen partijen om te komen tot (combinaties van) mogelijkheden voor de warmtetransitie. Wij pleiten wel voor aanpassing van provinciale regelgeving waardoor meer met bodemenergie kan worden gedaan, waarbij de gemeente zich tegelijkertijd zal inzetten voor goed beheer van grondwaterverontreiniging.

Klimaatadaptatie wordt steeds urgenter, met name voor de steden. Veenendaal treft daarom diverse maatregelen, maar om die tot een succes te maken zijn expertise en subsidiemogelijkheden vanuit de provincie gewenst.

Ter bestrijding van overstromingen is het noodzakelijk de dijken versneld verder te versterken. De provincie wordt gevraagd om in samenwerking met de provincie Gelderland de hiervoor noodzakelijke druk uit te oefenen op de verantwoordelijke partijen.

Gebiedsvisie Franse Gat

Hierbij gaat het om het verduurzamen en toekomstbestendig maken van een naoorlogse wijk in samenwerking met de provincie. Aanleiding voor de gebiedsvisie is de noodzaak 1.200 woningen te renoveren en een Integraal Kindcentrum in de wijk te realiseren.

Wij verzoeken de provincie om het Franse Gat als pilot voor energietransitie te benoemen en daarbij expertise en waar mogelijk ook ondersteunende financiële middelen te leveren.

Cultureel erfgoed en recreatie

Er is sprake van groeiende druk op het oostelijke deel van onze provincie in relatie tot wonen en recreëren. Veenendaal kan een deel van deze druk opvangen. Het reeds aanwezige stedelijke voorzieningenniveau en de bijzondere groene kwaliteiten die de stad omringen (de nationale parken De Hoge Veluwe en de Heuvelrug, het agrarisch cultuurlandschap en de Grebbelinie) maken Veenendaal tot een interessante vestigingsstad in het oostelijk deel van onze provincie, zowel voor bewoners als voor bedrijven. Een goede mobiliteit en bereikbaarheid zijn daarbij van groot belang.

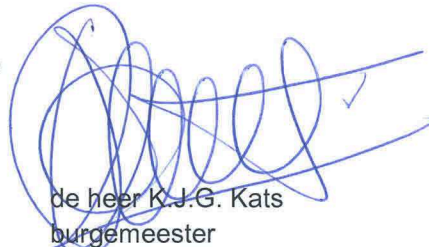
Recreatiegebied Kwinteloijen, gelegen op het grondgebied van Rhenen, is voor Veenendaal een belangrijk en waardevol gebied omdat het merendeel van de bezoekers uit onze gemeente komt. De ontwikkelingen in en rond dit gebied kunnen vanuit de provincie worden gestimuleerd en ondersteund. Wij willen de recreatieve verbinding tussen Veenendaal en de omgeving versterken. Onze Winkelstad vervult hierin al een belangrijke regiofunctie. Wij willen deze functie vasthouden en versterken door ook in de binnenstad meer nadruk te gaan leggen op verblijfsfuncties.

Over bovenstaande wensen en ideeën gaan wij graag met het provinciaal bestuur in gesprek.

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van Veenendaal,

mevrouw drs. A.P.W. van de Klift
gemeentesecretaris

de heer K.J.G. Kats
burgemeester

Manifest van de Utrechtse Gemeenten.

Bijdrage gemeente Oudewater.

De raden en colleges van burgemeester en wethouders van de Utrechtse gemeenten hebben van de VNG afdeling Utrecht het verzoek gekregen om aan te geven wat hun gemeente belangrijk vindt om in het Manifest voor de bestuursperiode 2019 – 2023 op te nemen.

Het college van de gemeente Oudewater wil in dit kader graag een bijdrage leveren. Deze bijdrage volgt de inhoudelijke thema's van de vier onderzoeksrapporten die de U10 recent heeft geproduceerd en focust daarbij op de belangen van Oudewater en haar toekomst.

1) Ten aanzien van de woningmarkt denkt het college dat het onmogelijk is in de vraag naar woningen te voorzien zonder op welbewust gekozen locaties de rode contour te verleggen. In Oudewater willen we bouwen voor onze eigen inwoners, we hebben geen ambitie om bij te dragen aan de opvang van regionale groei. Wij denken tot 2035 om de vergrijzingsgolf en de gezinsverdunning het hoofd te bieden 600 woningen te moeten bijbouwen. Dit is aanzienlijk minder dan het naar rato aandeel voor Oudewater (ongeveer 1400 woningen) in de totale groei die op de provincie Utrecht afkomt.

2) Ten aanzien van knooppuntontwikkeling wordt over een 'wielmodel' gesproken. Oudewater staat op het standpunt dat in dit wielmodel de as (stad Utrecht) en de spaken wel zijn benoemd, maar dat wat ons betreft de velg ontbreekt. Een noodzakelijke toevoeging aan deze notitie is een buitenring van hoogfrequent en tegelijk kleinschalig OV waarmee kernen in het buitengebied goed ontsloten worden met OV.

3) Ten aanzien van de regionale energie analyse is het overduidelijk dat de gemeente Oudewater een groot potentieel heeft voor de opwekking van duurzame energie. Dit potentieel is ten aanzien van elektriciteit ongeveer 12 keer groter dan de lokale vraag. Tegelijk is het evident dat stedelijke gebieden niet in staat zijn de energietransitie op hun eigen grondgebied te realiseren. En dus hebben zij gemeenten als Oudewater nodig.

Wij verwachten hierbij een gelijkwaardig speelveld, waar naast gebruik van onze mogelijkheden op het gebied van energie ook oog is voor onze belangen van wonen, economie en mobiliteit. Ook verwachten we een afwegingsproces waar ruimte is voor lokaal draagvlak en vitaliteit van de gemeenschap.

4) Utrecht, en met name Utrecht-West is al de internationaal erkende regio voor hoogwaardige maak-industrie, en is dat in 2040 nog steeds. Ten aanzien van de economische verdiepingsslag is onze aanvulling: Oudewater beschikt over een zeer sterk bedrijfsleven dat voorziet in een grote mate aan werkgelegenheid voor de eigen inwoners en op unieke wijze bijdraagt aan de sociale cohesie van de stad en haar kernen. Bij onze afwegingen staat centraal dat lokale bedrijven voorrang hebben op bedrijven van buiten Oudewater en dat er geen sprake kan zijn van verdringing van onze eigen bedrijven naar buiten de Lopikerwaard. Op basis van de vraaginventarisatie voorzien wij op een termijn van 5 jaar een noodzakelijke uitbreiding (Tappersheul 4) van 4 hectare.

Dit alles vraagt maatwerk. Bij het leveren van maatwerk kunnen vastgestelde beleidsnota's, verordeningen en andere regels een belemmering zijn. Het stringent hieraan vasthouden, bijvoorbeeld uit angst voor precedentwerking, zal in veel gevallen niet leiden tot een oplossing van complexe maatschappelijk vraagstukken.

Van de provincie verwachten wij geen voorschrijvende rol, doch wij vragen dat de provincie het speelveld van deze complexe belangenafwegingen organiseert. En daarbij zelf een houding heeft van meedenken met de gemeente om complexe maatschappelijke problemen op te lossen, soms ondanks de bestaande belemmerende regelgeving.

17 januari 2019

Burgemeester en wethouders van Oudewater.

Bestuurlijke samenwerking tussen provincie en gemeenten

Gemeenten zijn zelf verantwoordelijk voor de kwaliteit van het lokaal bestuur en dienen hun taken goed tot uitvoering te brengen, ongeacht het aantal inwoners dat een gemeente heeft. Hoe, met welke partner(s), en door welke partner(s) die uitvoering wordt gedaan is aan de gemeenten. Voorwaarden hierbij zijn dat er duidelijke afspraken zijn gemaakt over gemeenschappelijke doelen en visies. Transparantie en democratische legitimatie zijn aandachtspunten bij het vormgeven van samenwerking. Het moet voor betrokkenen (inwoners, organisaties) duidelijk zijn waar de uitvoering van een taak is neergelegd. Gemeenteraden moeten in staat zijn kaders te stellen en het samenwerkingsverband te controleren. De samenwerking is gebaseerd op doelmatigheid en resultaat.

De maatschappelijke opgaven staan centraal en niet de geografische grenzen. Samenwerking is daarmee niet aan provinciale grenzen gebonden. Maatschappelijke opgaven kunnen alleen worden opgelost door samenwerking: gemeenschappelijke doelen te stellen, bundeling van krachten; specialisaties en het vergroten van effectiviteit door betere afstemming van beleid en uitvoering. Tussen de verschillende bestuurslagen en in de keten.

Economie en bedrijvigheid en mobiliteit

Om te kunnen voorzien in de behoefte van de lokale bedrijven, is uitbreiding nodig van het bedrijventerrein. Uiteraard mag er kritisch gekeken worden naar leegstand. Maar als die leegstand er niet is, is een ja, mits-benadering op zijn plaats zodat lokale bedrijvigheid en werkgelegenheid kan bloeien. Maatwerk, ook met betrekking tot de rode contour, is hier op zijn plaats.

Leefbaarheid en veiligheid van de dorpen en steden staan onder druk door provinciale wegen die de kernen doorkruisen en vormen daarmee een groot aandachtspunt. Bereikbaarheid is belangrijk en noodzakelijk voor economie en bedrijvigheid maar de veiligheid en de leefbaarheid in de betreffende dorpen en steden staan onder enorm grote druk en vragen echt adequate aanpassingen ten behoeve van de veiligheid.

Landelijk gebied

De uitdagingen in ons landelijk gebied zijn groot. Als tweede exporteur van voedsel ter wereld, moeten we de rol die de agrarische sector speelt in de vervulling van onze primaire levensbehoeften niet onderschatten. Uitdagingen die dit met zich meebrengt zijn onder andere: (i) de teruggang van biodiversiteit in het weidegebied (m.n. van vogels) door o.a. monoculturen, pesticiden en wateronttrekkingen; (ii) aandacht voor dierenwelzijn en voedselveiligheid bij schaalvergroting; (iii) spanningen tussen voedselvoorziening en het watersysteem (m.n. bij droogte); en (iv) de effecten van de landbouw op de luchtkwaliteit en het klimaat (bijv. fijnstof, ammoniak en methaan).

De sector werkt hard aan oplossingen die door de overheid gestimuleerd dienen te worden. De focus moet liggen op circulaire landbouw met aandacht voor de natuur (denk aan natuurrijke akkerranden). De aanpak van luchtkwaliteit kan vorm krijgen via het bewezen Interimbeleid, zoals opgesteld door Regio FoodValley, waarbij niet alleen BBT (Best Beschikbare Technieken) worden toegepast op de opstallen waarvoor een vergunningaanvraag geldt, maar ook op de reeds bestaande opstallen. Innovaties om fijnstof op te vangen kunnen ook een bijdrage aan een schonere lucht leveren. Andere innovaties, zoals bij de eiwittransitie, kunnen oplossingen bieden voor de

verduurzaming van zowel de food als de feed en moeten we stimuleren. Verduurzaming kan verder plaatsvinden door op zoek te gaan naar win-winsituaties, zoals bij asbestsanering de nieuwe daken te voorzien van zonnepanelen.

Tot slot dient er een fundamentele discussie plaats te vinden over het buitengebied. VAB biedt de nodige uitdagingen die, indien niet juist geadresseerd, tot ondermijning kunnen leiden. Wij moeten op zoek gaan naar alternatieve functies en economische dragers voor ons buitengebied om negatieve effecten te voorkomen.

Woningmarkt

De vraag naar woningen in onze regio neemt toe. Deze vraag is van zo een omvang dat het onvermijdelijk is dat er nieuwe gebieden aangewezen moeten worden als potentiële bouwlocaties. Belangrijke randvoorwaarde vormen de ontsluiting van deze nieuwbouwlocaties. Zowel voor autoverkeer, als openbaar vervoer. Wanneer dit niet op orde is worden bestaande knelpunten groter en komen er nieuwe bij!

Kleine gemeenten, met een groot buitengebied, kunnen maar in beperkte mate aan bijdragen aan deze woningbouwopgave. Van belang is dat het dorps karakter en sociale cohesie van deze gemeenten zoveel mogelijk behouden blijft.

De woningmarkt staat voor een gigantische verduurzamingsopgave. Op alle niveaus (landelijk, regionaal en lokaal) dient de overheid stimuleringsmaatregelen te treffen. Gemeenten kunnen gebruikmaken van de postcoderoos en het rijk kan inzetten op gebouwgebonden financiering en stimuleringsmaatregelen zoals SDE++. We moeten inzetten op isolatie, besparing en opslag. NOM (Nul op de meter) moet voor nieuwbouw de standaard worden, in plaats van suboptimale oplossingen zoals BENG. In bestaande bouw vormt isoleren de beste maatregel en zorgen dat technische innovaties zoveel mogelijk toegepast kunnen blijven worden.

Energietransitie

De energietransitie is een transitie van ons allemaal. Van belang is dat het niet voorbehouden is aan burgers met een aanzienlijk vermogen. Zonnepanelen, warmtepompen en – wellicht in de toekomst – accu's voor opslag dienen betaalbaar te zijn, zodat iedereen kan verduurzamen.

Voor de energietransitie zijn vooral de regio's, middels de RES'en, en lokale overheden aan zet. Om knopen door te hakken is bestuurlijke lef nodig. Essentieel zijn besluitvormingsprocessen waarbij alle stakeholders intensief worden betrokken zodat draagvlak wordt gegenereerd. Geothermie, aquathermie, windenergie en zonne-energie zijn allemaal mogelijke oplossingen met hun eigen voor- en nadelen. De regionale samenwerkingsverbanden beslissen wat het meest passend is in hun regio. Eind 2019 dienen de RES'en afgerond te zijn. De provincie dient hier een faciliterende rol in te spelen, bijvoorbeeld door financieel of in natura ondersteuning te bieden.

Cultureel erfgoed en Recreatie

Onze cultuurhistorische hoogtepunten vertellen veel over de geschiedenis en over het ontstaan van het landschap en zijn bovendien zeer de moeite waard voor recreanten, toeristen en als inwoners.

Onze cultuurhistorie en het landschap verbindt ons als inwoners, met de vele vrijwilligers en het biedt ons identiteit.

De Grebbelinie, de Nieuwe en Oude Hollandse Waterlinie, de Stichtse Lustwarande en de vele kastelen en buitenplaatsen maken de provincie Utrecht onderscheidend van andere regio's/ provincies en verdienen waardering en bescherming. Zij zijn het waard om als provincie blijvend in te investeren zodat het verhaal levend blijft en deze prachtige gebouwen en karakteristieke landschappen ook voor de toekomst hun waardevolle bijdrage blijven leveren aan onze identiteit. Bovendien liggen hier nog veel kansen voor recreatie en toerisme

Aan het bestuur van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG), Afdeling Utrecht
T.a.v. Pim Bannink
Postbus 1
3430 AA Nieuwegein
(Per e-mail: <mailto:p.bannink@vngutrecht.nl>)

Utrecht, 24 januari 2019

Betreft: Statements ouderenzorg Manifest Utrechtse Gemeenten en lijsttrekkersdebat
Provinciale Staten Utrecht

Geacht bestuur,
Geachte heer Bannink,

Netwerk Utrecht Zorg voor Ouderen (NUZO), opgestart vanuit Nationaal Programma Ouderenzorg (NPO) zet zich al 10 jaar in voor het verbeteren van de ouderenzorg en het ouderen te helpen hun leven zo zelfstandig en waardevol mogelijk te blijven leven, ook als iemand afhankelijk wordt van zorg of ondersteuning. NPO is beëindigd. Het kabinet heeft NPO overgedragen aan het platform BeterOud. NUZO maakt nu deel uit van BeterOud. VNG Utrecht heeft een stevige rol binnen NUZO met de deelname in de NUZO-Raad (lees: algemeen bestuur) en in de Programmacommissie (lees: stuurgroep). De Ouderendelegatie is in het leven geroepen om in NUZO-verband vanaf het begin de stem van de ouderen zélf te laten doorklinken bij het initiëren, beoordelen en implementeren van programma's en projecten.

Het is vanuit onze NUZO-rol als collectief, als netwerk, dat we een beroep doen op VNG om als onze partner mede een appél te doen op de te kiezen politici voor de Provinciale Staten Utrecht, statenleden en straks gedeputeerden, oog te hebben voor de oudere inwoners en hun wensen en noden voor de situaties, dat ze qua gezondheid en welbevinden kwetsbaarder worden.

We hebben gezien dat u werkt aan het Manifest Utrechtse Gemeenten ten behoeve van de verkiezingen voor Provinciale Staten en de onderhandelingen voor een Collegeprogramma 2019-2023.

We hebben begrepen, dat het mogelijk is u te verzoeken om een zinsnede ten aanzien van de kwaliteit van leven van ouderen mee te nemen in het manifest.

Deze brief is daartoe het verzoek. We stellen het op prijs als u onderstaand statement (vetgedrukt) meeneemt in uw manifest.

De provincie kiest voor een actieve houding in het verbeteren van de kwaliteit van leven van ouderen. De provincie draagt daartoe naar vermogen bij in de hoofdthema's woningbouwopgaven, economie en bedrijvigheid, mobiliteit, landelijk gebied, energietransitie en klimaatadaptatie en cultureel erfgoed/recreatie. Het speerpunt is, dat ouderen met een voldoende beschikbare mobiliteit, goede zorg en ondersteuning langer kunnen blijven wonen in een passende, veilige woning en veilige, leefbare woonomgeving. De provincie neemt, evenals VNG, deel aan het Pact voor de Ouderenzorg. De provincie betreft ouderen en organisaties van ouderen in de beleidsontwikkeling en – uitvoering.

Naast deze bijdrage aan het manifest hebben we in een bijlage enkele statements opgeschreven, die op onderdeel een handreiking kunnen zijn voor een concrete invulling. Ze zijn te gebruiken als issues voor de vraagstelling in het lijsttrekkersdebat of als inkleuring bij een toelichting op het manifest.

De voorbeelden zijn niet limitatief. Er is meer te vinden in:

- NUZO-document en flyer 'Verzilver uw gemeente' (2018);
- Pact voor de ouderenzorg (2018);
- Programma Langer Thuis, als één van de programma's van het Pact voor de ouderenzorg (2018);
- BeterOud – Toetsingskader 'Wat vinden ouderen belangrijk bij wonen, welzijn en zorg (2018)

We hebben deze documenten volledigheidshalve ook als bijlage bijgevoegd.

En zijn gaarne bereid om een en ander toe te lichten en/of een bijdrage te leveren aan uw inspanningen op dit dossier.

Hartelijk dank voor uw aandacht.

Namens de NUZO Ouderendelegatie,
Met vriendelijke groet,

Wil Sluis, Elisabeth Vreede en Marijke van Aert

Manifest van de Utrechtse gemeenten voor de Staten van Utrecht 2019 – 2023

Inleiding

Op woensdag 20 maart 2019 zijn de verkiezingen voor Provinciale Staten. Voor de provincie Utrecht is dat een gebeurtenis van belang, niet alleen voor de inwoners van de provincie, maar zeker ook voor de gemeenten. De 26 Utrechtse gemeenten hebben immers als medeoverheid veel te maken met het provinciebestuur. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten afdeling Utrecht vraagt nu degenen die het nieuwe provinciebestuur gaan vormen om aandacht voor een aantal onderwerpen.

Het bestuur van de VNG Utrecht heeft tijdens zijn Najaarscongres op 23 november 2018 actief informatie opgehaald voor dit Manifest. Daarnaast is een oproep gedaan aan alle gemeenteraden en colleges van burgemeester en wethouders hun inbreng te leveren voor het Manifest van de Utrechtse gemeenten. Aan deze oproep hebben vrijwel alle gemeenten gehoor gegeven. Vervolgens zijn deze bijdragen en de tijdens het congres opgehaalde informatie verwerkt en is dit Manifest op vrijdag 1 februari vastgesteld.

Op 5 maart 2019 is hierover in het Huis voor de provincie een debat met vertegenwoordigers van de partijen die aan de Statenverkiezingen deelnemen.

De gemeenten wensen dat de provincie kiest voor een actieve houding in het verbeteren van de kwaliteit van leven van alle inwoners, jong en oud. De provincie zou daartoe naar vermogen bij moeten dragen in de hoofdthema's van dit Manifest:

- bestuurlijke samenwerking
- economie en bedrijvigheid,
- mobiliteit,
- woningbouwopgaven,
- energietransitie en klimaatadaptatie
- landelijk gebied en
- cultureel erfgoed/recreatie.

De provincie zou, net als gemeenten dat doen, jong en oud moeten betrekken in de beleidsontwikkeling en – uitvoering.

Bestuurlijke samenwerking

In lijn met de trend van opgabegericht werken en (horizontale) netwerksamenwerking zien wij ook voor de provincie een rol als gelijkwaardige partner, die afhankelijk van het onderwerp op het ene moment een meer initiërende rol kan pakken en op andere momenten het initiatief bij andere partners kan laten. Het is essentieel dat samenwerking gepaard gaat met respect voor elkaars rollen. Bij vraagstukken in het ruimtelijk domein dient de provincie zo veel als mogelijk rekening te houden met regionaal, maar ook lokaal geformuleerde visies.

Het gaat er om dat de vraag van de burger of de oplossing van het maatschappelijke probleem centraal gesteld wordt en niet de geldende regelgeving. En ook dat er tussen medeoverheden vertrouwen en samenwerkingsbereidheid is vanuit dezelfde doelstelling, te weten het oplossen van maatschappelijke problemen. Het verdient aanbeveling te werken met regionale agenda's: belangen en uitwerking kunnen per regio anders zijn. Uitgangspunten zijn eigen kracht en verantwoordelijkheid van gemeenten en daarmee van de inwoners.

Samenwerking tussen overheid-bedrijfsleven-kennisinstellingen ('triple helix') èn inwoners is niet alleen van belang op inhoudelijke gronden, maar ook relevant voor het aantrekken van (co)financiering vanuit 'Den Haag' en 'Brussel'. Binnen de provincie Utrecht zijn de afgelopen periode concrete stappen gezet om de samenwerking op dit vlak te versterken. Wij pleiten ervoor om de versterkte samenwerking verder te continueren en zo te bouwen aan een (economisch) krachtige regio.

De schaal van de provincie, de in elkaar grijpende opgaven (woningbouw en infrastructuur) èn de concurrentie om (co-)financieringsgelden vanuit Den Haag en EU met andere regio's (Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport MIRT, etc.) vragen om een sterke èn integrale regionale benadering. Het provinciale bestuur heeft de taak om deze integraliteit en de betrokkenheid van alle relevante stakeholders te borgen. Voorkomen moet worden dat de impact van de provincie/regio in verhouding tot andere regio's (bijv. de metropoolregio's Amsterdam en Rotterdam – Den Haag) afneemt door een fragmentarische benadering in de Utrechtse regio.

Een groot aantal vraagstukken vraagt een bestuurlijk antwoord van provincie en gemeenten. Zeer relevant is de inwerkingtreding van de Omgevingswet in 2021. De onderwerpen van dit Manifest krijgen ook een plek in de bijbehorende Omgevingsvisie. Het doel van de wet is om als overheden meer (samen) te werken vanuit vertrouwen, initiatieven mogelijk te maken en 'uitnodigingsplanologie' te bedrijven. Dit vraagt van zowel provincie als gemeenten om een open houding en het formuleren van heldere doelen in hun Omgevingsvisie.

Samen meer bereiken voor de inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven van de Utrechtse gemeenten. Een gezamenlijke aanpak die past bij de aanpak van maatschappelijke opgaven van deze tijd. Dit is wat wordt verwacht en waar gemeenten concreet invulling aan willen geven. Samenwerking tussen gemeenten onderling en met andere overheden zoals

provincie en Rijk is belangrijk, omdat maatschappelijke opgaven geen rekening houden met gemeentegrenzen. Gemeenten willen de bestaande samenwerking met de provincie graag voortzetten en vragen van de provincie een open meedenkende houding, waarbij zij als medeoverheden gezamenlijk het constructieve overleg zoeken boven eenzijdige regelgeving van bovenaf.

Wij wensen dat het bestuur van de provincie zich ook in de komende coalitieperiode, in goede samenspraak met de Utrechtse Foodvalley-gemeenten, verder gaat beijveren voor een succesvolle ontwikkeling van de Regio Foodvalley. Dit o.a. via het instrument 'Regiodeal', met steun voor de ICT-Campus Foodvalley in Veenendaal als belangrijke 'drager' van deze deal en ondersteuning van overige, mede voor Utrecht relevante Foodvalley-projecten.

Voor andere regio's geldt dat het bestuur van de provincie een actieve rol kan spelen in de opgaven die daar liggen in relatie tot de omliggende regio's. Te denken valt bijvoorbeeld aan de versterking van het Groene Hart en een goede aansluiting met de Metropool Regio Amsterdam.

Economie en bedrijvigheid

Op het terrein van economie en bedrijvigheid staan provincie en gemeenten voor de enorme opgave om de verwachte groei te accommoderen. De wijze van samenwerking vraagt een andere benadering, te weten minder directief, meer van onderaf, met oog voor zowel het regionaal en provinciaal belang als het lokale belang. Gemeenten moeten weten wat zij willen en reële keuzes maken en het is aan de provincie de dialoog te organiseren en de eigen positie te verduidelijken.

Om regionale opgaven effectief en voortvarend te kunnen oppakken is het noodzakelijk dat de provincie ook een bijdrage levert in de vorm van (co-)financiering. Hierbij kan o.a. gedacht worden aan het wegnemen van belemmeringen bij binnenstedelijke gebiedstransformatie om versnelde woningbouwproductie mogelijk te kunnen maken. Ondersteuning vanuit de provinciale retailvisie om de transitie van (leegstaande) winkelpanden te realiseren is wenselijk om daarmee de regionale functie van winkelsteden te handhaven en te versterken. In concreto is er behoefte aan een provinciaal fonds voor het herbestemmen van voormalige winkelpanden c.q. de aanpak van leegstand, te meer omdat het vooral ook een leefbaarheidsvraagstuk is. Dit is vooral te zien in samenhang met binnenstedelijke vernieuwing, het vergroten van de leefbaarheid van stads- of dorpskernen en de vergroening daarvan.

De provincie kan een positieve rol spelen bij het versterken van de regionale economische kracht onder andere door ruimte en vertrouwen te geven waar het kan en de regierol te reserveren voor situaties en ontwikkelingen die daar om vragen.

Dit geldt bijvoorbeeld op het gebied van detailhandel waar het van belang is dat er flexibel kan worden ingespeeld op nieuwe trends en ontwikkelingen zonder daarbij de vitaliteit van de bestaande winkelgebieden uit het oog te verliezen. Kortom: maatwerk moet centraal staan. In alle gevallen moet vertrouwen in de capaciteit van individuele steden en gemeenten om, in nauw overleg met de partners in de regio, adaptief in te spelen op economische en maatschappelijke

ontwikkelingen en trends, de basis vormen voor de wijze waarop de provincie samenwerkt met gemeenten.

Er bestaat daarnaast ook nadrukkelijk de behoefte aan nieuw te ontwikkelen bedrijventerreinen ten behoeve van de expansie van bestaande bedrijven en de verplaatsing daarvan alsmede de vestiging van nieuwe ondernemingen, dit mede in relatie tot de transformatie van huidige bedrijvenlocaties tot woningbouwlocaties. Gemeenten opteren voor een fonds voor het uitplaatsen van industriële bedrijven uit woongebieden. Een dergelijk fonds genereert eveneens kansen en voordelen met het oog op maatschappelijke belangen van binnenstedelijke vernieuwing, het vergroten van de leefbaarheid van het centrum van stad of dorp en de vergroening van dat centrum.

Zowel bij de uitgiftecapaciteit van bedrijventerreinen als bij de nieuwbouwcapaciteit van kantoren dreigt een tekort te ontstaan. De provincie heeft met het Provinciaal Inpassingsplan (PIP) kantoometers geschrapt, maar vooral op plekken waar deze meters al niet gerealiseerd zouden worden. Er is echter behoefte nieuwbouw te laten plaats vinden op (her-)ontwikkelingslocaties. Daarvoor vragen gemeenten de ruimte aan de provincie. Ook hier moet maatwerk plaatsvinden. Het is van het grootste belang dat op dit moment voldoende plannen voor de ontwikkeling van bedrijventerreinen in voorbereiding zijn of komen om aan de toekomstige vraag te kunnen voldoen. In de huidige planvorming (Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie, Provinciale Ruimtelijke Verordening, Regionale Energie Strategie), zoals voorzien door de provincie, komt dit onvoldoende tot uiting. In de uitwerking van de RES zou dit meegenomen moeten worden.

Gemeenten verwachten dat provinciaal economisch beleid de opgave van de regio ondersteunt en waar nodig faciliteert. En ook dat het kantorenbeleid, het beleid inzake bedrijventerreinen en het vestigingsbeleid (breed) aansluiten bij het streven naar complementariteit in de regio en dat ondernemers op gepaste wijze ruimte krijgen om te kunnen ondernemen.

Provincie en gemeenten kunnen samen de competitieve regio uitbouwen tot de meest samenwerkende regio met de beste economie. Ruimte voor groeiende bedrijvigheid wordt allereerst gezocht in bestaand stedelijk gebied. In een aantal gemeenten zijn voor de komende decennia nieuwe locaties daarbuiten nodig met inachtneming van een zorgvuldige inpassing in het landschap.

Verder verwachten wij een innoverende rol van de provincie bij de doorontwikkeling van de Utrechtse economie naar een circulaire economie en bij de nieuwe verdienmodellen in het landelijke gebied.

Het is van belang dat het mogelijk wordt niet voor bewoning bedoelde terreinen flexibel in te kunnen richten. Concreet gaat het daarbij om de terreinen langs de A12: er is behoefte aan een flexibele zone waarin diverse functies een plek kunnen krijgen.

De diverse bedrijventerreinen en de daar gevestigde ondernemers vormen de banenmotor van gemeenten. De profilering van deze bedrijventerreinen en het uitbreiden, flexibel en aantrekkelijk maken en houden zijn belangrijk. Daarbij zijn voldoende planologische mogelijkheden noodzakelijk. Er zijn duidelijke

verbanden met thema's als mobiliteit, goede bereikbaarheid, de wens tot uitbreiding of revitalisering van bedrijventerreinen, het tegengaan van kantorenleegstand, duurzaam ondernemen, de circulaire economie en de krapte op de arbeidsmarkt.

Gemeenten hebben de wens samen op te trekken bij dergelijke grote opgaven. De noodzaak daartoe is ook evident. Het gaat dan niet alleen om samenwerking en afstemming van beleid tussen provincie en Utrechtse gemeenten, maar ook in regionaal verband vanuit de Utrechtse regio's met de regio's in omliggende provincies.

Mobiliteit

Ook mobiliteit stelt overheden voor de nodige uitdagingen en kan ook niet los worden gezien van woningbouw en werkgelegenheid. Het is zaak die elementen met elkaar in verbinding te brengen. Woningbouw moet zoveel mogelijk geconcentreerd worden op die locaties waarvan de bereikbaarheid optimaal is en waar zich de werkgelegenheid bevindt.

Aandachtspunt is wel de bereikbaarheid van de buitengebieden en de kleine kernen. De aantrekkende economie en de verwachte groei van het aantal woningen en inwoners – zoals omschreven in het Programma U Ned – zet extra druk op de capaciteit van het wegennet en het ov-netwerk.

Voor zowel inwoners, werkenden als recreanten is een goede bereikbaarheid via alle verkeersmodaliteiten van elementair belang. Deze verbindingen eindigen niet bij een regio- of provinciegrens en daarom vraagt dit een brede visie en (inter)provinciale afstemming. Een grote wens is een beter en betrouwbaarder openbaar vervoer – waarbij afstemming met aansluitende ov-regio's van belang is – met meer oog voor lokale belangen en samenwerking met betrokken gemeenten bij een nieuwe concessieverlening. In het bijzonder is een snelle ov-verbinding met het Utrecht Science Park van belang.

Verder impliceert een goede bereikbaarheid, naast aandacht voor maatwerk in het openbaar vervoer en langzaam verkeer-aansluitingen op de snelle ov-verbindingen, ook aandacht voor verkeerveilige provinciale verbindingswegen, zeker ook waar deze steden of dorpen doorsnijden.

De provincie beschikt als ov-autoriteit over de middelen en de bevoegdheden. Gemeenten verwachten dat deze middelen worden ingezet in lijn met de integrale ontwikkelstrategie van knooppuntontwikkeling. Daarbij pleiten gemeenten, ook in het kader van de bereikbaarheid, zowel in financiële als bestuurlijke zin voor een sterke bijdrage in de verdere uitbouw en verbetering van het regionale fietsnetwerk.

De provincie is een belangrijke partner in het realiseren van de ambities op het terrein van (fiets)infrastructuur en de bereikbaarheid en leefbaarheid van de Utrechtse buitengebieden door middel van mobiliteitsmaatregelen.

Daarnaast zullen Utrechtse overheden samen moeten optrekken om Den Haag en eventueel Brussel te verleiden om de agglomeratiekracht van Utrecht verder te versterken door investeringen in rails en leefbaarheid langs autosnelwegen.

Hierbij wordt bijzondere aandacht gevraagd voor de fileproblematiek op de A27 omdat deze – naast de A2 en A12 – een belangrijke verkeersader is.

Mobiliteit is een grensoverschrijdend vraagstuk en daarom willen wij de bestaande samenwerking binnen (en buiten) de provincie in stand houden en waar mogelijk versterken. Wij vragen de provincie om een regionale aanpak van het mobiliteitsvraagstuk samen met de regio, de omliggende provincies en de vervoersregio Amsterdam – Amstelland. Hierbij denken wij aan het vaststellen van een gezamenlijke agenda en het instellen van een financieringsfonds.

Een goede bereikbaarheid is voor de economische ontwikkeling van de gehele provincie van essentieel belang. Dat geldt bijvoorbeeld voor het noordwestelijke deel van de provincie, maar ook voor de regio rondom Veenendaal en het zuidoosten van Utrecht. De inzet om de doorstroming op provinciale wegen zoals de N201, N212 en N233 (o.a. Rijnbrug) te verbeteren vraagt om doorzetten en zo mogelijk intensiveren. Gemeenten hebben er groot belang bij dat de uitvoering van het werk aan de Rijnbrug snel ter hand genomen wordt.

Alle gemeenten zijn gebaat met de gezamenlijke inzet (provincie, gemeenten en regio) voor het behoud van de InterCity-status van stations in hun omgeving alsmede het versterken daarvan bij de uitwisseling van vervoersmodaliteiten.

Woningbouwopgave

Ten aanzien van de woningbouwopgave erkennen de Utrechtse gemeenten dat concentratie noodzakelijk en dus onontkoombaar is. Maar het gaat daarbij niet alleen om het halen van de aantallen. Er moet een breed gedragen, integrale visie op de woningbouwopgave komen, die recht doet aan de omvangrijke woningbehoefte in de regio, rekening houdt met de specifieke behoeften en het behoud van de vitaliteit van de kleine kernen en de ruimtelijke kwaliteiten van de provincie Utrecht geen schade berokkent. Een goede afstemming tussen provincie en gemeenten is hierbij noodzakelijk.

Gemeenten vinden het van belang binnen afzienbare tijd met provincie en regio's te komen tot een dialoog over de toekomstige woningbouwontwikkeling met aandacht voor daaraan verbonden opgaven zoals mobiliteit, energietransitie, klimaatadaptatie e.d.

Wij vinden het belangrijk om de groei die op de regio afkomt ook in onze eigen regio te faciliteren. Dat betekent dat er ook mogelijkheden moeten worden geboden in de provinciale Omgevingsvisie om onder voorwaarden buiten de 'rode contouren' te bouwen. Wat ons betreft heeft de provincie een rol waar het gaat om het wegnemen van de drempels die het (versneld) realiseren van de woningbouwopgave in onze regio belemmeren.

Knooppuntontwikkeling is een belangrijk middel om de groei van wonen, werken en verplaatsen in een beperkte ruimte op te vangen. Door wonen en economische activiteiten te concentreren op plekken waar gemakkelijk kan worden gewisseld tussen fiets, auto en openbaar vervoer moeten overheden inzetten op een integrale ontwikkelstrategie die de kwaliteiten van Utrecht

behoudt en versterkt. Regionale afstemming is daarbij nodig om het groene landschap te sparen en de leefbaarheid binnen en buiten de rode contouren te waarborgen.

Gemeenten willen de omvangrijke regionale woningbouwopgave met voorrang realiseren binnen bestaand stedelijk gebied en binnen de dorpen, niet door te bouwen op grote uitleglocaties. Het landschap in onze provincie is van grote economische en maatschappelijke betekenis. Het moet daarom worden gevrijwaard van omvangrijke woningbouwopgaven.

Kleine kernen vragen om maatwerk en ruimte om kleine aantallen woningen – nodig voor de omvang van de bevolking en draagvlak voor voorzieningen – buiten de rode contouren te realiseren.

In relatie tot de grote woningbouwopgave dringen gemeenten niet aan op vereenvoudiging of schrappen van regels, zeker niet waar deze regels dienstbaar zijn aan de bescherming van kwaliteiten in de gezamenlijke groene ruimte. Maar wel op snelheid in de besluitvorming, zowel over de woningbouw zelf als over de investeringen in de noodzakelijke bereikbaarheid van die woningen. Het snel kunnen bouwen moet ook de gezamenlijke inzet van provincie en gemeenten zijn in de afspraken die er met het Rijk gemaakt moeten worden.

Voor duizenden woningen moeten locaties worden gevonden. Hiervoor zijn gezamenlijke visievorming en snelle uitvoering noodzakelijk. Een belangrijke randvoorwaarde vormt de ontsluiting van deze nieuwbouwlocaties, zowel voor autoverkeer als openbaar vervoer.

De Decentralisatie Beschermd Wonen wordt hierbij een grote extra opgave die zorg, wonen, werk en bereikbaarheid met elkaar moet gaan verbinden.

Er zijn gemeenten waarvan de resterende woningbouwmogelijkheden op eigen grondgebied uitgeput raken, terwijl er wel behoefte bestaat aan extra woningen. Voor gemeenten die tegen hun fysieke grenzen aanlopen moet de provincie, in samenwerking met de betreffende gemeente, nieuwe ruimte voor ontwikkelingsmogelijkheden onderzoeken.

Energietransitie en klimaatadaptatie

Afstemming en samenwerking zijn vereisten voor het realiseren van de doelstellingen op het terrein van energietransitie en klimaatadaptatie. Er moet erkenning zijn voor het spanningsveld tussen stad en platteland, denk aan beschikbare ruimte. Toch zouden ook de kansen in stedelijk gebied gepakt moeten worden. Meer kennisdeling tussen provincie en gemeenten is gewenst.

De in 2019 door provincie en regio gezamenlijk op te stellen Regionale Energie Strategie (RES) moet inzicht geven in de ruimte die nodig is voor de energietransitie: wind- en zonne-energie, de noodzakelijke CO₂-reductie en klimaatadaptatie.

De maatregelen die in dat verband worden genomen kennen in veel gevallen een sterk ruimtelijke dimensie die vaak verder reikt dan de grenzen van gemeenten (de energiestrategie vraagt ruimte in het landelijk gebied, maar ook

binnenstedelijk) en regio's. Dit vraagt om regionale afstemming. De provincie is in dit kader een belangrijke partner.

Gemeenten zullen zich tot het uiterste inspannen om gezamenlijk in de regionale behoefte aan elektriciteit en warmte te voorzien. Het is raadzaam dat de provincie voluit meedoet in de ontwikkeling van de Regionale Energie Strategieën die eind 2019 afgerond moeten zijn. De provincie kan ook financieel of met expertise ondersteuning bieden. Duidelijk is dat er behoefte is aan nieuwe ruimtelijke kaders, omdat er te weinig mogelijkheden zijn voor plaatsing van windturbines en zonneweides als alle provinciale ruimtelijke regels onverkort van kracht blijven.

Gemeenten zien als randvoorwaarde bij de RES onder andere dat er voldoende planologische ruimte geboden wordt voor de invulling van initiatieven op het gebied van energietransitie. Daarnaast is overleg met netbeheerders van belang om te komen tot een spoedige verzwaring van het energienetwerk. Gemeenten hopen op provinciale steun, financieel en anderszins, bij hun streven de binnen de bebouwde kom aanwezige hoogspanningslijnen ondergronds te brengen.

De landelijke en provinciale subsidiemogelijkheden zijn voor bewoners en bedrijven een belangrijke factor voor investeringen in energiemaatregelen. Voor de lagere inkomens met koopwoningen zijn aanvullende maatregelen vanuit de provincie wenselijk. Bij de warmtetransitie zijn grond- en waterbeschermingszones wel een aandachtspunt. Dat vraagt dat de provincie optreedt bij de afweging tussen de situering van die zones en de noodzaak van boringen ten behoeve van de energieopwekking, maar ook aandacht heeft voor het feit dat gemeenten hinder (kunnen) ondervinden van de strenge regels in de boringsvrije zone, omdat gebruik van de bodemenergie in dat gebied daardoor sterk wordt belemmerd.

Daarnaast pleiten gemeenten voor aanpassing van provinciale regelgeving waardoor meer met bodemenergie kan worden gedaan, waarbij gemeenten zich tegelijkertijd inzetten voor goed beheer van grondwaterverontreiniging. Samenwerking is wenselijk omdat gemeenten de noodzakelijke oppervlakte-intensieve energieopwekking niet (volledig) binnen hun grenzen kunnen oplossen. De provincie zou daarbij een stimulerende en faciliterende rol kunnen vervullen.

Klimaatadaptatie wordt steeds urgenter, met name voor de steden. Gemeenten treffen daarom diverse maatregelen, maar om die tot een succes te maken zijn expertise en subsidiemogelijkheden vanuit de provincie gewenst.

Ter bestrijding van overstromingen is het noodzakelijk de dijken versneld verder te versterken. De provincie wordt gevraagd om in samenwerking met andere provincies de hiervoor noodzakelijke druk uit te oefenen op de verantwoordelijke partijen.

Landelijk gebied

In algemene zin vragen de gemeenten de provincie oog te hebben voor de lokale leefbaarheid vooral in de kleinere kernen, zeker in relatie tot grootstedelijke vraagstukken. De provincie Utrecht kent immers verschillende gemeenten waaronder een aantal kleinere plattelandsgemeenten die een eigen dynamiek en karakter hebben.

Het landelijk gebied heeft te maken met de effecten van maar liefst vier transities: in de landbouw, op het gebied van energie, ten aanzien van voedsel en met betrekking tot het wonen. Dat leidt tot een toenemende druk op het buitengebied. Het platteland is immers een plek waar wonen, werken en recreëren gecombineerd moeten kunnen worden. Om die opgaven goed te kunnen vormgeven is meer regionaal overleg nodig dan nu het geval is. Gemeenten menen dat de provincie hierin het voortouw moet nemen.

De druk op het landelijk gebied neemt toe. De vraag naar ruimte voor nieuwe ontwikkelingen in het buitengebied is naar verwachting groter dan de mogelijkheden hiervoor. Het is zaak de verbinding tussen de stad en het platteland te versterken, door goede recreatieve voorzieningen en verbindingen.

Daarnaast is afstemming noodzakelijk over onze landschappen en (cultureel) erfgoed, zoals bijv. de Grebbelinie, natuurgebieden en de Nationale Parken Utrechtse Heuvelrug en Veluwe, maar ook het veenweidegebied in het westen van de provincie. Dit vraagt samenwerking, ook over de provinciegrenzen heen.

Gemeenten en provincie zullen in gezamenlijkheid één visie voor het buitengebied moeten ontwikkelen, die buiten de rode contouren de basis moet vormen voor zowel de provinciale Omgevingsvisie als regionale of gemeentelijke ruimtelijke en economische programma's. Er is dringend een gezamenlijke visie nodig waarin de verschillende opgaven samen komen, en ook de huidige gebruikers zoals (agrarische) ondernemers, bewoners en recreanten worden bediend. Vanzelfsprekend wordt in een dergelijke visie met respect omgegaan met eigenstandige waarden zoals natuur, biodiversiteit en cultuurhistorie. Gemeenten verwachten van de provincie dat snel kan worden afgesproken hoe een gezamenlijke integrale verkenning ter hand wordt genomen. Om de leefbaarheid van het buitengebied te behouden, zijn maatwerkafspraken wenselijk tussen gemeenten en provincie met betrekking tot woningbouw en infrastructuur.

Cultureel erfgoed en recreatie

Voor het behoud van een goed en gezond woonmilieu ('gezond stedelijk leven') moet ervoor worden gezorgd dat de aanleg van nieuwe recreatievoorzieningen en -gebieden gelijke tred houdt met de bevolkingsgroei. Zeker voor groeiende steden zoals Amersfoort is het belangrijk dat de provincie in haar ruimtelijk beleid en recreatiebeleid daarvoor voorwaarden schept. Het gaat daarbij om (doorgaan met) investeren in de ontwikkeling en instandhouding van regionale routestructuren en het mede faciliteren van aanleg en instandhouding van andere bovenlokale voorzieningen voor de openluchtrecreatie.

In het cultureel regioprofiel (“Eeuwig Jong”, oktober 2018) staan thema’s en uitdagingen geformuleerd die in samenwerking tussen de steden (Amersfoort, Utrecht) en de provincie moeten worden uitgewerkt. Hierbij staat onder andere de buitengewoon hoge dichtheid van cultuurhistorisch erfgoed, als één van de sterke punten van de regio, centraal. Het is belangrijk dat de provincie de steden ondersteunt bij het uitwerken van het culturele regioprofiel. Ook voor de instandhouding van lokaal erfgoed met bovenlokale betekenis is de provincie medeverantwoordelijk. Daarbij gaat het om uiteenlopende vormen van erfgoed, zoals industrieel, cultureel, religieus, agrarisch en militair.

Gemeenten rekenen op de inzet van de provincie voor het behoud van de cultuurhistorische waarde van het landschap en de gebouwen daarin. Dat geldt ook voor extra inzet en ondersteuning van recreatieve mogelijkheden bijvoorbeeld bij de promotie van recreatiegebieden. Dat gaat samen met het investeren in vaar-, wandel- en fietsroutes.

Er is op grote delen van de provincie sprake van groeiende druk in relatie tot wonen en recreëren. Het reeds aanwezige stedelijke voorzieningenniveau en de bijzondere omringende groene kwaliteiten (de Nationale parken De Hoge Veluwe en de Heuvelrug, het agrarisch cultuurlandschap en de Grebbelinie) maken bijv. het oostelijke deel van de provincie interessant, zowel voor bewoners als voor bedrijven. Een goede mobiliteit en bereikbaarheid zijn daarbij van groot belang. Voor het westelijk deel van de provincie geldt dat voor de gebieden van de Recreatieschappen waar het provinciaal bestuur een actieve rol in heeft en voor de versterking van de recreatieve mogelijkheden van de Nieuwe Hollandse Waterlinie.

De Utrechtse gemeenten rekenen er op dat de onderwerpen in dit Manifest en de bijbehorende opmerkingen en oproepen de aandacht krijgen die deze verdienen en gaan daarover graag met de provincie in gesprek.

Vastgesteld door het bestuur van de VNG Utrecht in zijn vergadering van 1 februari 2019.

Nadere informatie is te verkrijgen via: secretariaat@vngutrecht.nl